LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY BODZANÓW NA LATA 2019-2023

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE 3
I. SPÓJNOŚĆ PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI 4
II. DIAGNOZA GMINY I DELIMITACJA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO ORAZ OBSZARU REWITALIZACJI
II.1 Metodologia 7
II.2 Informacje ogólne o gminie 9
II.3 Sfera społeczna 10
II.3 Sfera gospodarcza 21
II.4 Sfera środowiskowa 23
II.5 Sfera techniczna 24
II.6 Sfera przestrzenno-funkcjonalna 25
II.7 Obszar zdegradowany w przestrzeni gminy 28
II.8 Obszar rewitalizacji w gminie Bodzanów 32
III Program rewitalizacji 37
III.1 Wizja obszaru rewitalizacji 37
III.2 Cele i kierunki działań rewitalizacyjnych 37
III.3 Główne projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne 37
III.4 Uzupełniające projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne 40
III.5 Komplementarność przedsięwzięć rewitalizacyjnych 45
III.6 Indykatywne środki finansowe 48
III.7 System wdrażania i zarządzania programem rewitalizacji 49
III.8 Partycypacja społeczna 51
SPIS RYSUNKÓW 54
SPIS TABEL 55

WPROWADZENIE

Zgodnie z Wytycznymi (dalej: Wytyczne) w zakresie rewitalizacji w programach rewitalizacyjnych na lata 2014 – 2020, pod pojęciem rewitalizacji należy rozumieć: „proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez działania kompleksowe (…) integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji". Dlatego też w pierwszym etapie prac przeprowadzono działania diagnostyczne, polegające na analizie wskaźników w określonych wcześniej jednostkach analitycznych. Wskaźniki obejmowały sferę społeczną, gospodarczą, środowiskową, techniczną i przestrzenno-funkcjonalną. Dały podstawę do wyodrębnienia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w gminie Bodzanów.

Następnie – na podstawie zdiagnozowanych problemów – określono wizję obszaru rewitalizacji w 2023 r. oraz cele, których osiągnięciu mają sprzyjać projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Lista tych zadań pochodzi zarówno od pracowników samorządowych, jak i społeczności lokalnej.

Ostatnia część dokumentu to system prowadzenia działań o charakterze rewitalizacyjnym, w tym monitorowania i zarządzania całym procesem. Dzięki temu będzie on lepiej skoordynowany, a jednocześnie bardziej skuteczny. Całość zapisów dokumentu pozostaje spójna z innymi dokumentami strategicznymi – zarówno występującymi na poziomie gminy, jak i powiatu czy województwa.

I. SPÓJNOŚĆ PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI

Wybrany dokument strategiczny/ planistyczny	Zapis z wybranego dokumentu	Lokalny Program Rozwoju Rewitalizacji Gminy Bodzanów na lata 2016-2026	Podsumowanie dotyczące spójności dokumentów
Strategia Rozwoju Gminy Bodzanów na lata 2017-2027	Cel strategiczny (CS) 1. Podniesienie standardu jakości życia Cel operacyjny (CO) 1. Poprawa stanu przestrzeni publicznej CO 2. Integracja społeczności lokalnej CO 3. Aktywizacja społeczności lokalnej CS 2. Wzrost poziomu Przedsiębiorczości CO 1. Podniesienie poziomu Przedsiębiorczości mieszkańców i wzrost aktywności zawodowej CO 2. Obniżenie poziomu bezrobocia	C1. Włączenie społeczne mieszkańców obszaru rewitalizacji KD 1.1. Zmniejszenie uzależnienia mieszkańców obszaru rewitalizacji od pomocy społecznej KD 1.2. Integracja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji i zwiększenie ich aktywności w życiu lokalnym C.2. Obszar rewitalizacji przyjazny mieszkańcom KD 2.1. Poprawa jakości przestrzeni publicznej i „oddanie" jej mieszkańcom	Cele obu dokumentów opierają się na konieczności poprawy jakości przestrzeni publicznej oraz integracji i aktywizacji społeczności lokalnej, w powiązaniu z poprawą poziomu przedsiębiorczości oraz aktywności zawodowej.
Plan Odnowy Miejscowości Cieśle na lata 2016-2023	1. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych. 5. Utworzenie terenów inwestycyjnych oraz wsparcie sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw	C1. Włączenie społeczne mieszkańców obszaru rewitalizacji KD 1.1. Zmniejszenie uzależnienia mieszkańców obszaru rewitalizacji od pomocy społecznej KD 1.2. Integracja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji i zwiększenie ich aktywności w życiu lokalnym C.2. Obszar rewitalizacji przyjazny mieszkańcom	Cele obu dokumentów są wspólne – program rewitalizacji zakłada w ramach poprawy jakości infrastruktury społecznej termomodernizację (z wykorzystaniem OZE) budynku szkoły podstawowej w Cieślach, a także stworzenie targowiska z preferencjami

		KD 2.2. Poprawa jakości infrastruktury społecznej	dla lokalnych producentów z Cieśli.
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bodzanów	I. Wzrost poziomu życia mieszkańców Bodzanowa, ich integracja i samorealizacja (m.in. rozwój bazy oświatowej, modernizacja układu komunikacyjnego, kształtowanie wielofunkcyjnego rozwoju wsi Bodzanów, porządkowanie struktury przestrzennej) IV. Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości oraz osadnictwa na terenie gminy V. Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej (m.in. rozbudowa i modernizacja sieci komunikacyjnej)	C1. Włączenie społeczne mieszkańców obszaru rewitalizacji KD 1.1. Zmniejszenie uzależnienia mieszkańców obszaru rewitalizacji od pomocy społecznej KD 1.2. Integracja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji i zwiększenie ich aktywności w życiu lokalnym C.2. Obszar rewitalizacji przyjazny mieszkańcom KD 2.1. Poprawa jakości przestrzeni publicznej i „oddanie" jej mieszkańcom KD 2.2. Poprawa jakości infrastruktury społecznej	Cele obu dokumentów pozostają wspólne – zasadzają się na dbałości o prawidłowy rozwój przestrzeni publicznej, która ma sprzyjać aktywizacji społecznej oraz rozwojowi gospodarczemu gminy przy wykorzystaniu lokalnych potencjałów.
Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku	Cel rozwojowy (CR) wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii Kierunek działania (KD) Wzmacnianie potencjału rozwojowego i absorpcyjnego obszarów wiejskich CR Poprawa jakości życia oraz	C1. Włączenie społeczne mieszkańców obszaru rewitalizacji KD 1.1. Zmniejszenie uzależnienia mieszkańców obszaru rewitalizacji od pomocy społecznej KD 1.2. Integracja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji i zwiększenie ich aktywności w życiu lokalnym C.2. Obszar rewitalizacji przyjazny	Cele obu dokumentów są zbieżne, opierają się na rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich poprzez wzmocnienie ich potencjału oraz poprawę jakości życia społecznego przez wykorzystanie Lokalnego kapitału ludzkiego i

	wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki KD Wyrównywanie szans edukacyjnych KD Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, integracja społeczna	mieszkańcom KD 2.2. Poprawa jakości infrastruktury społecznej	społecznego (w LPR-ze w tym celu zaplanowano zaangażowanie lokalnych organizacji pozarządowych)

II. DIAGNOZA GMINY I DELIMITACJA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO ORAZ OBSZARU REWITALIZACJI

II.1 Metodologia

W analizie wskaźnikowej określającej sytuację gminy Bodzanów dokonano podziału na sfery: społeczną, gospodarczą, techniczną, środowiskową oraz przestrzenno-funkcjonalną. Wynika to z zasad wprowadzonych Wytycznymi dotyczącymi rewitalizacji oraz zasad określonych przez IZ RPO Województwa Mazowieckiego. Dane niezbędne do stworzenia porównywalnych i mierzalnych wskaźników pozyskiwano z Urzędu Gminy Bodzanów, jednostek organizacyjnych gminy, czy podmiotów zewnętrznych, jak Powiatowy Urząd Pracy w Płocku, Komenda Miejska Policji w Płocku.

Wskaźniki zostały obliczone dla poszczególnych miejscowości gminy, stanowiących jednostki analityczne. Wyjątkiem jest miejscowość Bodzanów, którą podzielono na dwie części, tzw. stary i nowy Bodzanów. Wynika to z układu zabudowy w tej wsi oraz charakteru historycznego – „stary Bodzanów" to historyczny ośrodek miejski (w latach 1351-1869), na który składają się starsze zabudowania, stanowiący centrum usługowe (sklepy, usługi, targowisko), religijne (kościół) i mieszkaniowe (budynki wielorodzinne). Pozostała część miejscowości, tzw. nowy Bodzanów pełni funkcje mieszkalne (domy jednorodzinne). Podział ten przedstawiono na rys. 1.

Liczby bezwzględne dotyczące występujących na terenie gminy zjawisk przekształcano następnie we wskaźniki, przeliczając je na 100 czy 1000 mieszkańców. W przypadku danych ze sfery technicznej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej pod uwagę wzięto stosunek wielkości poszczególnych zjawisk w danej jednostce analitycznej do ogółu (np. liczba obiektów pokrytych azbestem w jednostce analitycznej X w stosunku do liczby obiektów pokrytych azbestem w całej gminie). Taka forma tworzenia wskaźników pozwala na uzyskanie porównywalnych danych dotyczących poszczególnych zjawisk, niezależnie od wielkości jednostki analitycznej. Jest ona również powszechnie przyjęta i stosowana w statystyce publicznej. Jednocześnie wskaźniki były obliczane dla całej gminy, poszczególnych miejscowości oraz części Bodzanowa (czyli jednostek analitycznych), aby zgodnie z Wytycznymi - dokonać porównania sytuacji w jednostce analitycznej ze średnią gminy. Podstawę dla wyznaczenia obszarów zdegradowanych stanowiło stwierdzenie występowania kumulacji negatywnych zjawisk społecznych. Dopiero w następnym kroku

identyfikowano jednostki analityczne, w których kumulacji tej towarzyszyło występowanie przynajmniej jednego zjawiska negatywnego w jednej z pozostałych sfer problemowych.

Dane dotyczą 2018 r. (stan na dzień 31.12.2018 r.).

Rys. 1 Podział Bodzanowa na potrzeby analizy wskaźnikowej dla wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji.

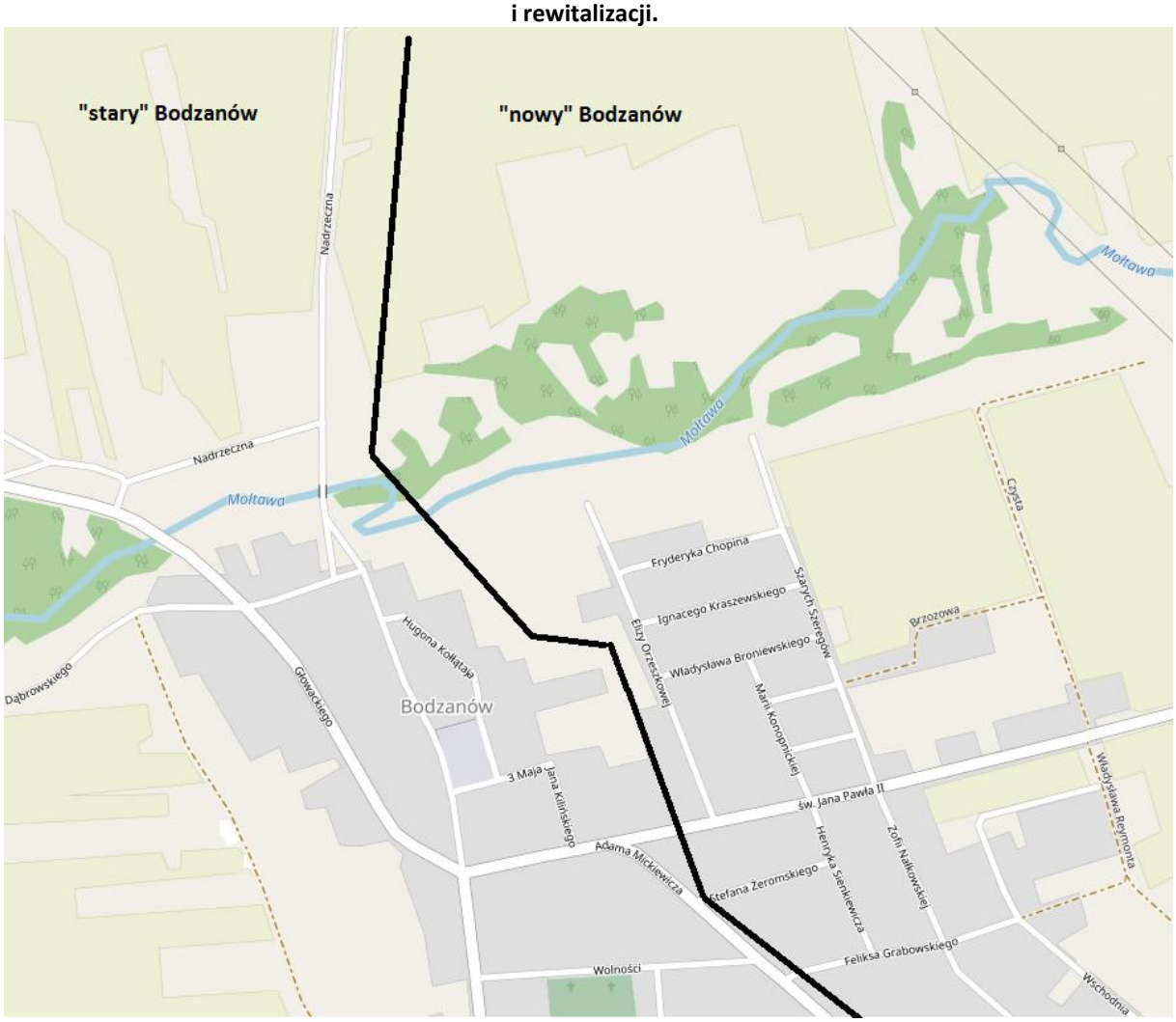

Źródło: opracowanie własne na podkładzie Openstreetmap.

II.2 Informacje ogólne o gminie

Gmina Bodzanów leży w województwie mazowieckim, w południowej części powiatu płockiego. Jej powierzchnia liczy 137 km^2. Graniczy z gminami (zaczynając od zachodu) Słupno, Radzanowo, Bulkowo i Mała Wieś. Od południa granicę gminy stanowi Wisła.

Gmina Bodzanów ma charakter wiejski. W jej skład wchodzi 39 wsi zamieszkanych łącznie przez 8140 osób.

Tab. 1 Liczba ludności w poszczególnych miejscowościach gminy Bodzanów.

Miejscowości	Ludność ogółem
Archutowo	26
Archutówko	131
Białobrzegi	470
Bodzanów	1192
Borowice	270
Cieśle	314
Chodkowo	503
Chodkowo-Działki	380
Cybulin	141
Felicjanów	2
Garwacz	95
Gąsewo	113
Gromice	90
Kanigowo	124
Karwowo Duchowne	69
Karwowo Szlacheckie	119
Kępa Polska	137
Kłaczkowo	140
Krawieczyn	133
Leksyn	165
Łagiewniki	142
Łętowo	72
Małoszewo	63
Małoszywka	38
Mąkolin	245
Mąkolin Kolonia	93
Miszewko	66
Miszewo Murowane	208
Niesłuchowo	342
Nowe Kanigowo	183
Nowe Miszewo	954

Nowy Reczyn	63
Osmolinek	50
Parkoczewo	35
Pepłowo	217
Ramutówko	89
Reczyn	121
Stanowo	306
Wiciejewo	239

Źródło: opracowanie własne.

II.3 Sfera społeczna

Bezrobocie

Wysoki poziom bezrobocia to czynnik, który utrudnia rozwój jednostek samorządu terytorialnego. W przypadku gminy Bodzanów sytuacja jest jednak lepsza niż w województwie i nieco gorsza niż w powiecie - spadek liczby bezrobotnych dla województwa wyniósł ponad 28%, dla powiatu 23%, a dla gminy 25%.

Rys. 2 Udział liczby bezrobotnych w ogóle mieszkańców w gminie Bodzanów na tle powiatu płockiego i województwa mazowieckiego w latach 2016-2018 [%].

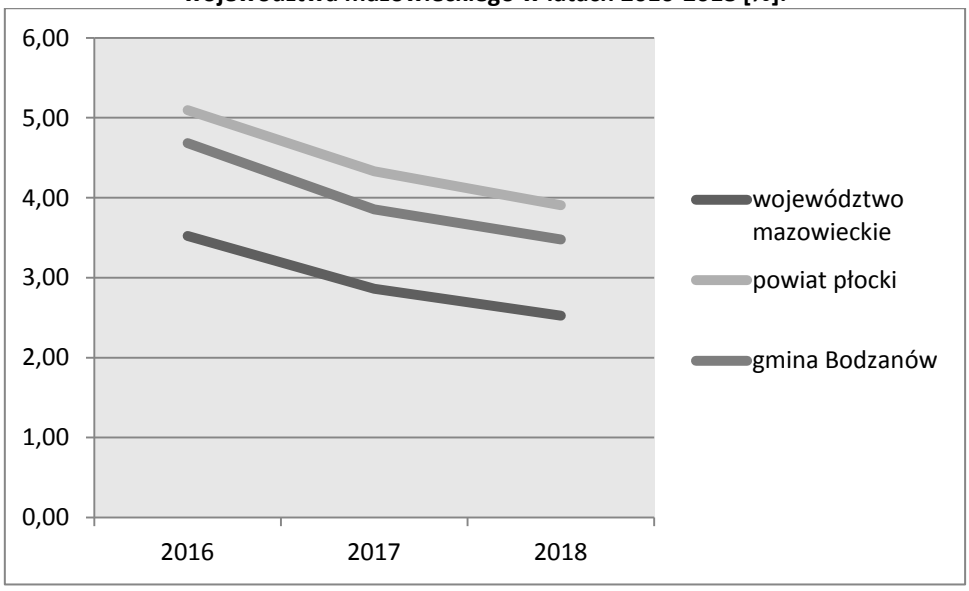

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W gminie Bodzanów bez pracy pozostawały w 2018 r. 283 osoby, czyli 3,48% ogółu mieszkańców. Najtrudniejsza sytuacja miała miejsce w Nowym Miszewie, gdzie na 1000 mieszkańców bez pracy pozostawało 132[1].

[1] W analizie wskaźników nie uwzględniono miejscowości, w których wartość wskaźnika wynosi 0,00, czyli dane zjawisko nie występuje.

Rys. 3 Osoby bezrobotne na 1000 mieszkańców w gminie Bodzanów w 2018 r. [2]

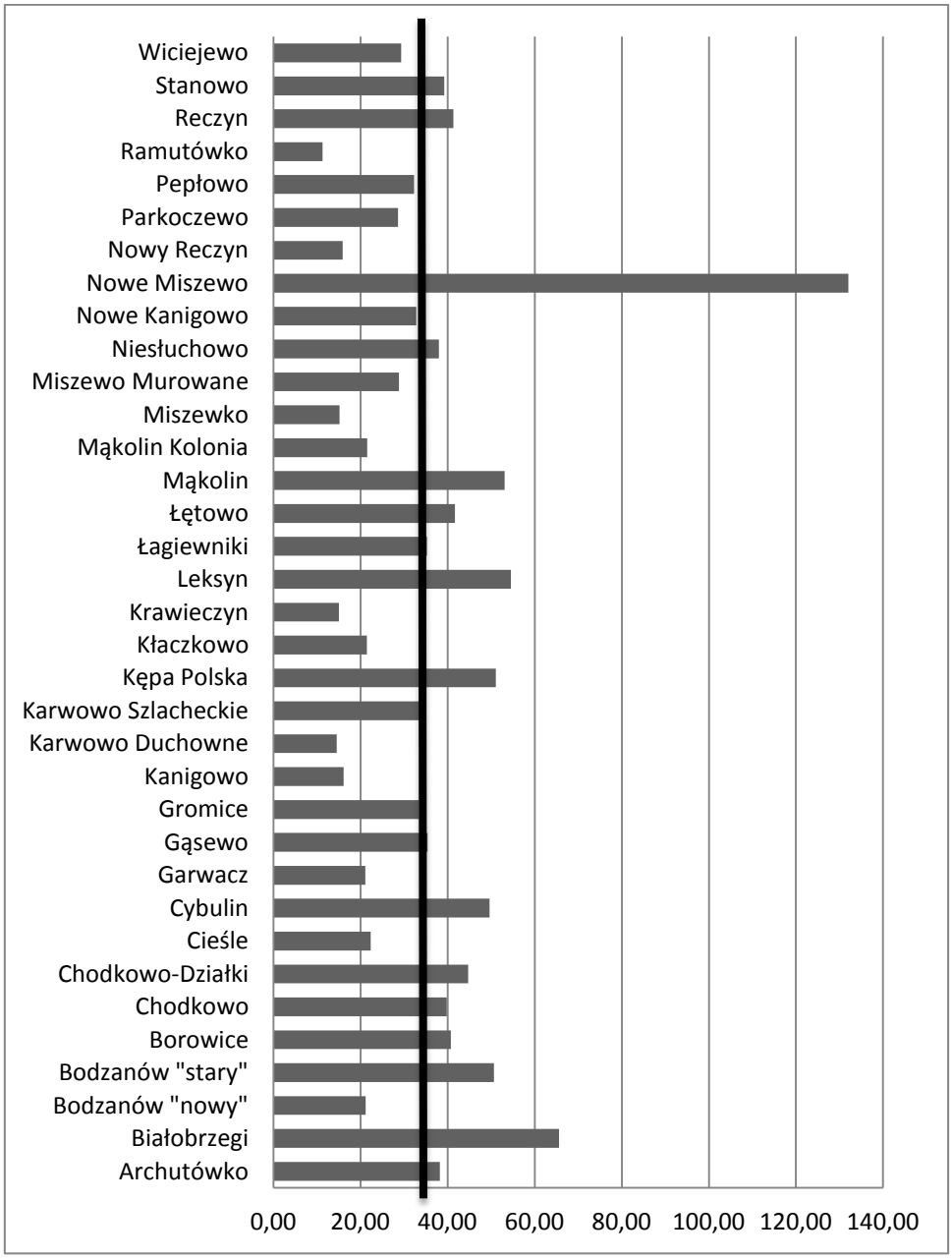

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Płocku.

Pomoc społeczna

Świadczeniami z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Bodzanów zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bodzanowie. Uwzględniając najważniejsze powody korzystania z pomocy społecznej, można zauważyć, że zdecydowanie większa liczba osób w gminie niż średnio w województwie i powiecie potrzebuje wsparcia z powodu bezrobocia. Zdecydowanie lepiej z kolei wygląda sytuacja z ubóstwem, gdzie tylko 2 osoby na 1000

[2] Na wykresach pogrubioną czarną linią zaznaczono wartość średnią dla gminy.

korzystają ze wsparcia, podczas gdy w porównywalnych jednostkach samorządowych jest to ponad 12 osób. Mniejsze znaczenie ma także problem niepełnosprawności.

Tab. 2 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej przy uwzględnieniu najczęstszych powodów na 1000 mieszkańców w 2018 r.

	pomoc społeczna z powodu			
	ubóstwa	**niepełnosprawności**	**bezrobocia**	**alkoholizmu i narkomanii**
województwo mazowieckie	12,69	8,37	8,06	1,78
powiat płocki	15,59	15,63	8,67	1,67
gmina Bodzanów	2,21	6,63	12,65	1,97

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W gminie Bodzanów średnio z pomocy społecznej (niezależnie od powodu) korzysta – ponad 47 mieszkańców na 1000 (380 osób). Tylko w miejscowościach Archutowo, Karwowo Szlacheckie, Osmolinek, Felicjanów i Nowy Reczyn nikt nie korzysta z pomocy społecznej, natomiast w Kanigowie wskaźnik osiąga najmniej korzystną wartość – aż 145 mieszkańców na 1000 otrzymuje pomoc (rys. 4).

Najczęstszą przyczyną udzielania pomocy społecznej w gminie jest bezrobocie, które omówiono w poprzedniej części rozdziału. Drugi istotny problem stanowi niepełnosprawność – z pomocy z tego powodu korzystają 54 osoby w gminie, tj. pomad 14% osób korzystających z pomocy społecznej. Najgorsza sytuacja występuje w miejscowości Parkoczewo, gdzie aż 57 mieszkańców na 1000 uzyskuje wsparcie z powodu niepełnosprawności (rys. 5).

Z powodu ubóstwa pomoc społeczną otrzymuje 18 osób, czyli prawie 5% ogółu korzystających z pomocy i około 2 na 1000 mieszkańców. Najgorsza sytuacja ma miejsce w starej części Bodzanowa, gdzie aż 8 mieszkańców na 1000 otrzymuje wsparcie z tego powodu (rys. 6).

Analizie poddano również zagadnienie korzystania z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu i narkomanii. Liczba osób, która pozostaje pod opieką GOPS-u z tego powodu to 16 (prawie tyle samo, co z powodu ubóstwa) – chociaż więc nie jest bardzo duża, została uwzględniona w niniejszej analizie ze względu na negatywny wpływ problemu uzależnień na funkcjonowanie rodzin oraz związane z tym trudności z dalszym rozwojem wśród młodych osób. Największe znaczenie problem ma w Mąkolinie, gdzie aż 12 na 1000 mieszkańców znajduje się przez niego pod opieką służb socjalnych (rys. 7).

Rys. 4 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w gminie Bodzanów w 2018 roku.

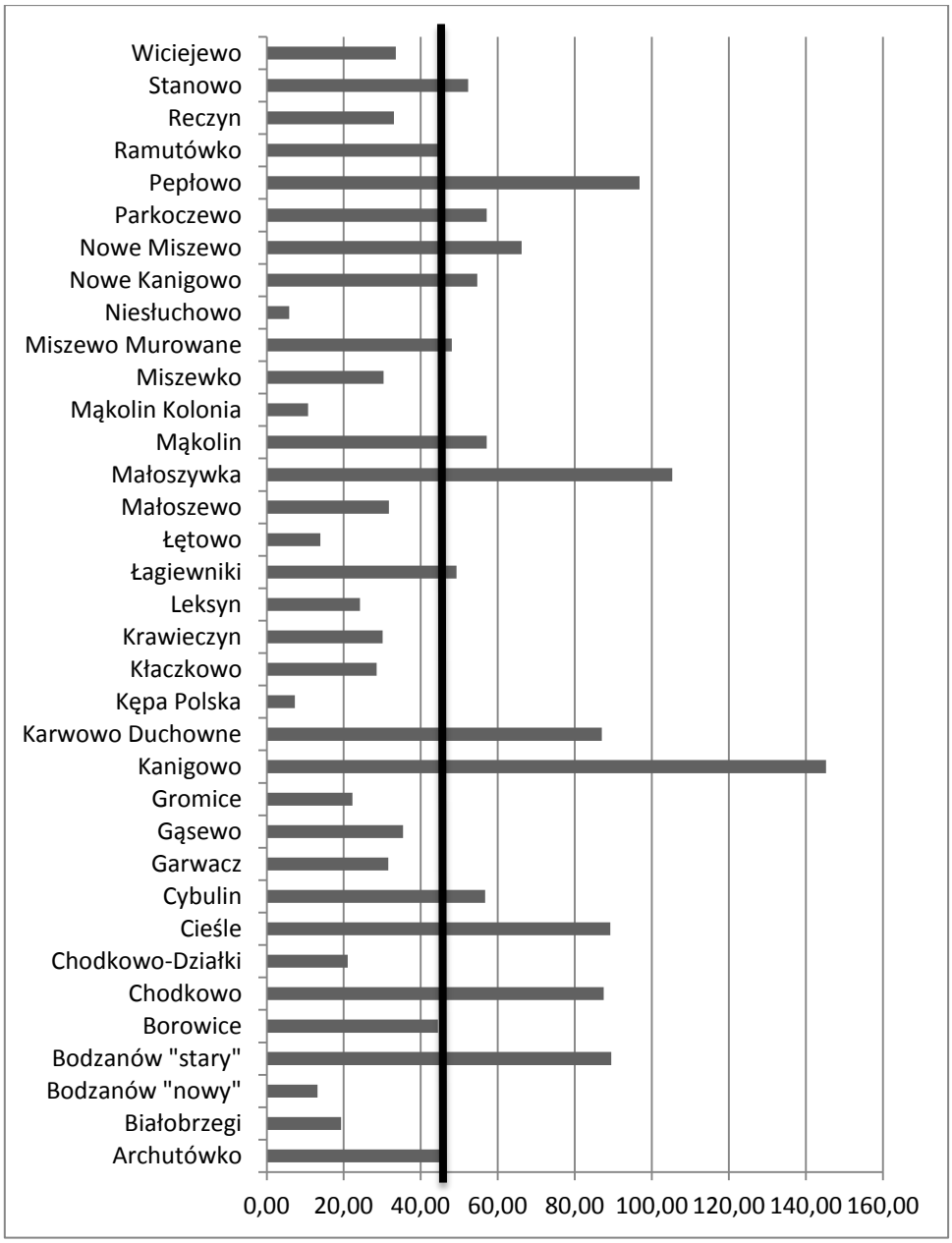

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bodzanowie.

Rys. 5 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności na 1000 mieszkańców w gminie Bodzanów w 2018 roku.

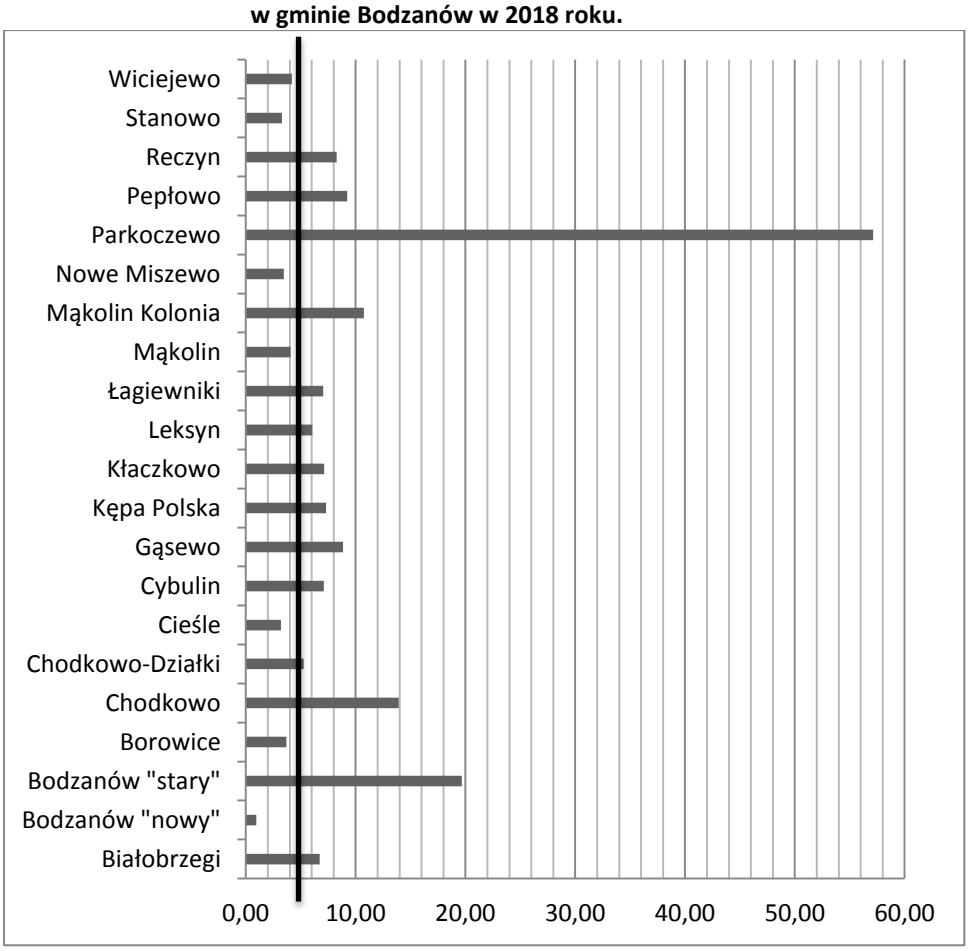

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bodzanowie.

Rys. 6 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1000 mieszkańców w gminie Bodzanów w 2018 roku.

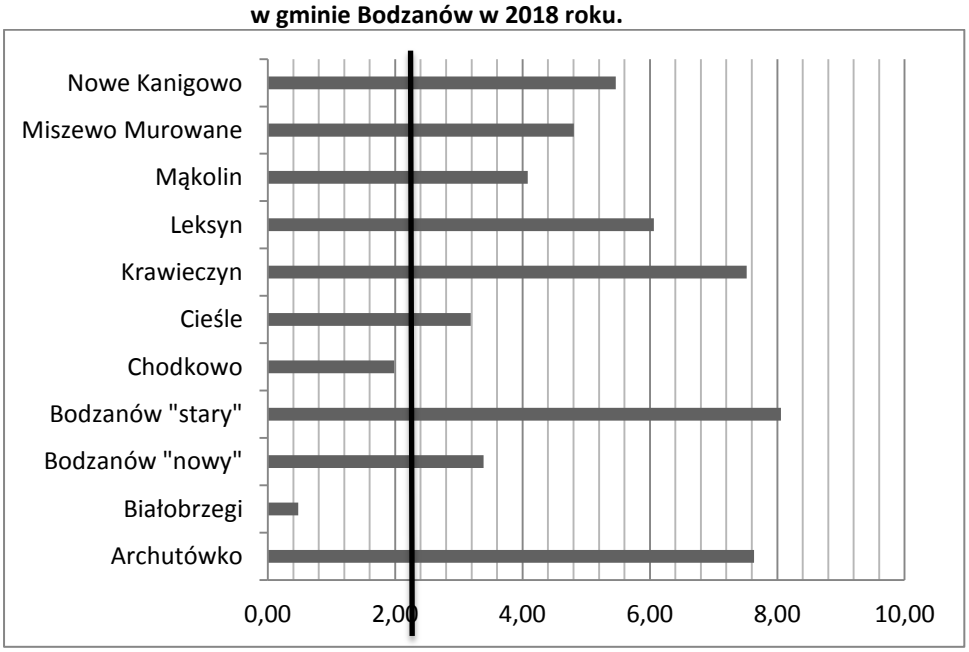

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bodzanowie.

Rys. 7 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu i narkomanii na 1000 mieszkańców w gminie Bodzanów w 2018 roku.

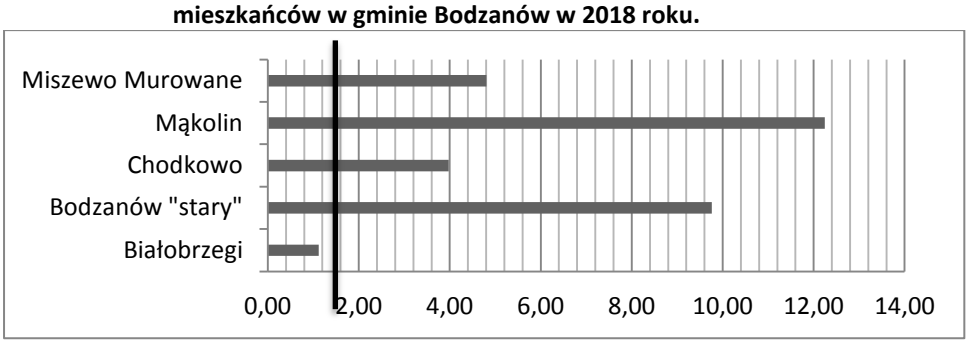

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bodzanowie.

Bezpieczeństwo

Za bezpieczeństwo w gminie odpowiada Posterunek Policji w Bodzanowie, podległy Komendzie Miejskiej Policji w Płocku. Sprawami mieszkańców zajmuje się jeden dzielnicowy. W 2018 r. w gminie odnotowano 60 czynów karalnych, czyli ponad 7 czynów karalnych na 100 mieszkańców. Dla porównania można dodać, że w województwie mazowieckim i powiecie płockim w 2018 r. odnotowano odpowiednio ok. 21 i 12 przestępstw na 1000 mieszkańców.

Najmniej bezpieczną miejscowością (przy uwzględnieniu powyższego wskaźnika) jest Osmolinek, gdzie na 1000 mieszkańców przypada 60 czynów karalnych.

Rys. 8 Liczba czynów karalnych na 1000 mieszkańców w gminie Bodzanów w 2018 roku.

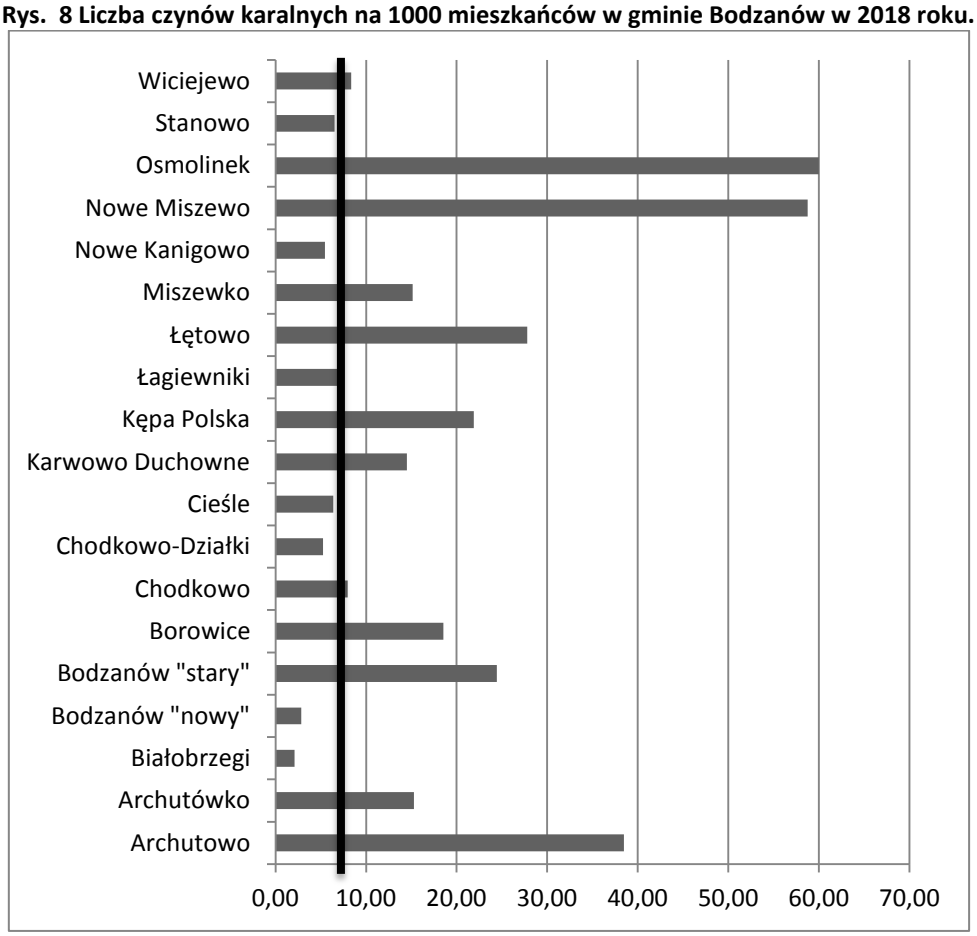

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Posterunku Policji w Bodzanowie.

Edukacja

Analizę poziomu edukacji dokonano na podstawie średnich wyników egzaminu gimnazjalnego, które uczniowie zdawali w 2018 roku.

Uczniowie z terenu gminy Bodzanów, zdający egzamin gimnazjalny, nie odbiegają od średniej dla powiatu płockiego, często nawet ich wyniki były dużo lepsze. Podobnie wygląda porównanie ze średnimi wynikami dla całego województwa, co jest tym ważniejsze, że tamte wyniki uwzględniają też młodzież z większych ośrodków, która ma lepszy dostęp do usług edukacyjnych (także jeśli chodzi o zajęcia dodatkowe).

Tab. 3 Wyniki egzaminu gimnazjalnego w 2018 r. z uwzględnieniem poszczególnych części egzaminu [%].

	Hist	Pol	Mat	Przyr	A-p	A-r	N-p	N-r
województwo mazowieckie	58	67	51	55	66	49	51	58
powiat płocki	55	65	45	53	58	42	48	31
gmina Bodzanów	55	62	50	52	68	53	50	-

Legenda: Hist – historia, Pol – język polski, Mat – matematyka, Przyr – przedmioty przyrodnicze, A-p – język angielski poziom podstawowy, A-r - język angielski poziom rozszerzony, N-p - język niemiecki poziom podstawowy, N-r - język niemiecki poziom rozszerzony.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie.

Średnio uczniowie w gminie Bodzanów ze wszystkich przedmiotów zdawanych na egzaminie gimnazjalnym uzyskali 55,94% punktów. Najsłabsze wyniki osiągnęli uczniowie z Cybulina – średnia wyniosła tu 28,17%.

Rys. 9 Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego wśród uczniów gminy Bodzanów w 2018 roku [%][3].

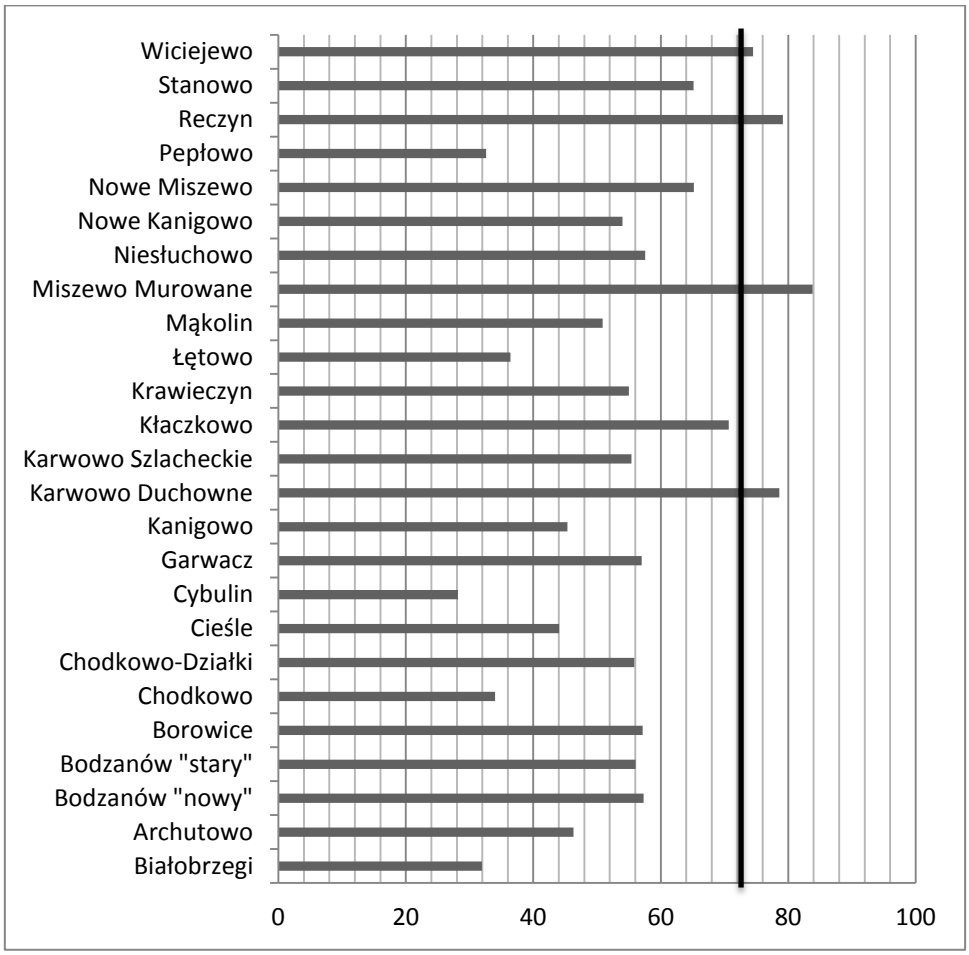

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Publicznego Gimnazjum im. Polskiej Organizacji Zbrojnej w Bodzanowie oraz Publicznego Gimnazjum w Nowym Miszewie.

Udział mieszkańców w życiu kulturalnym

Udział w życiu kulturalnym został przeanalizowany na podstawie korzystania z usług biblioteki publicznej. Na terenie gminy Bodzanów jest to Gminna Biblioteka Publiczna w Bodzanowie, posiadająca filię w Miszewie Murowanym. Liczba czytelników na terenie gminy jest niższa niż w przypadku województwa, jednak w latach 2016-2018 odnotowano

[3] W analizie nie uwzględniono miejscowości, z których żaden uczeń nie podchodził do egzaminu.

w sumie wzrost o 9,6%, podczas gdy w województwie – nieznaczny spadek (o 1,15%). Gmina wypada także korzystniej od powiatu, gdzie również tendencja jest spadkowa (o 6,8%). W zakresie wypożyczeń księgozbioru województwo prezentuje najniższy poziom, gmina najwyższy wskaźnik osiągnęła w 2016 r.

Tab. 4 Czytelnictwo w gminie Bodzanów na tle powiatu płockiego i województwa mazowieckiego w latach 2016-2018.

	czytelnicy bibliotek na 1000 mieszkańców		
	2016	**2017**	**2018**
województwo mazowieckie	174	173	172
powiat płocki	103	98	96
gmina Bodzanów	73	83	80
	wypożyczenia księgozbioru na 1 mieszkańca		
	2016	**2017**	**2018**
województwo mazowieckie	15,6	15,5	15,3
powiat płocki	18,2	17,8	17,4
gmina Bodzanów	19,0	17,6	18,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Łącznie w gminie Bodzanów karty biblioteczne założono 648 mieszkańcom, czyli niecałym 8% ogółu mieszkańców gminy. Najsłabszy poziom czytelnictwa odnotowano w 2018 r. w Kępie Polskiej – 7 kart na 1000 mieszkańców.

Rys. 10 Liczba kart bibliotecznych na 1000 mieszkańców w gminie Bodzanów w 2018 roku.

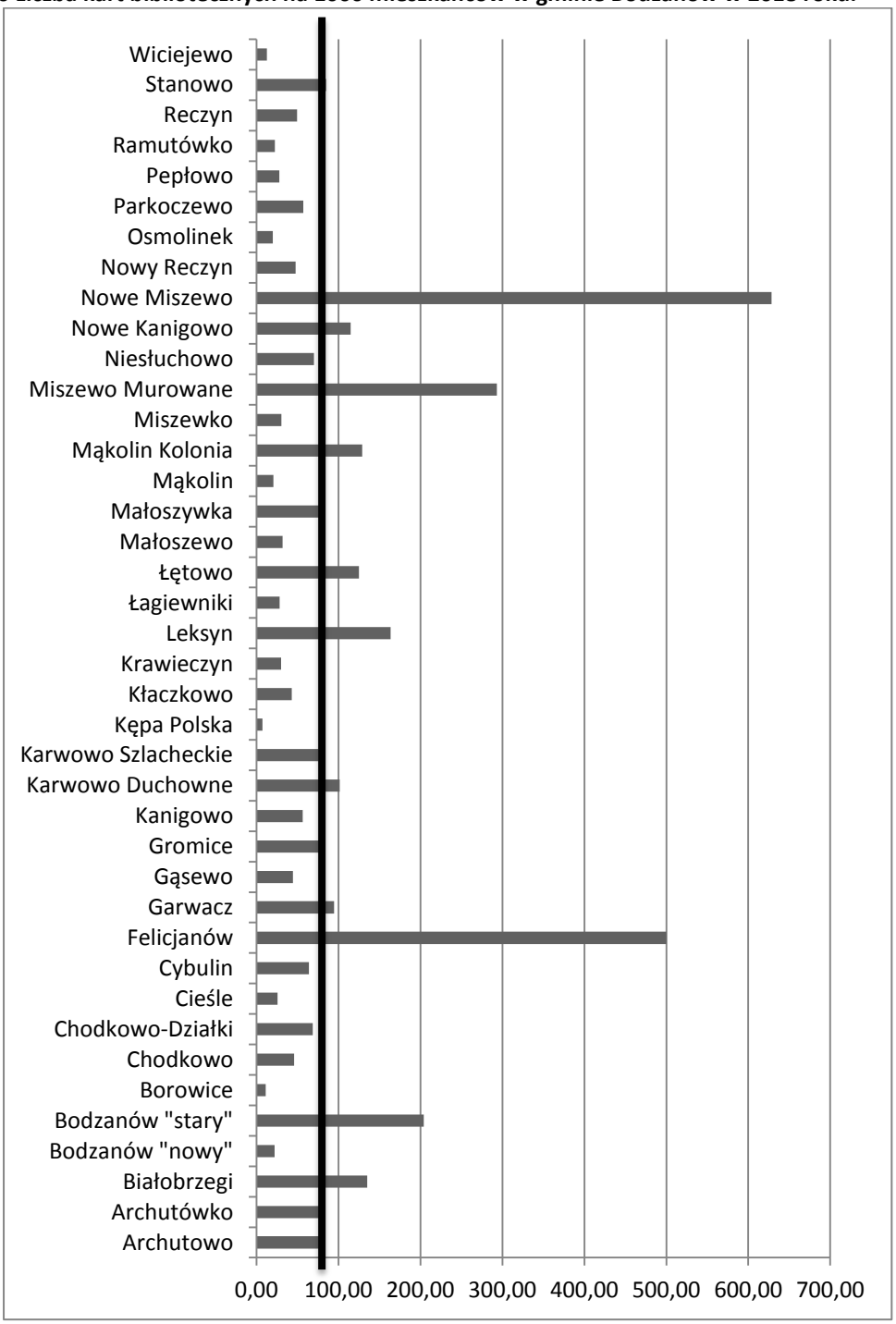

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych w Gminnej Bibliotece Publicznej w Bodzanowie.

Organizacje pozarządowe

O aktywności społecznej mieszkańców gminy świadczyć może ich chęć zrzeszania się w organizacje pozarządowe, które często są podmiotami aktywizującymi pozostałych mieszkańców, integrującymi ich oraz wspierającymi w rozwiązywaniu problemów życiowych.

W gminie zarejestrowane były na koniec 2018 r. 23 organizacje, z czego najwięcej w miejscowości Chodkowo (4 podmioty).

Rys. 11 Organizacje pozarządowe na 1000 mieszkańców w gminie Bodzanów w 2018 roku.

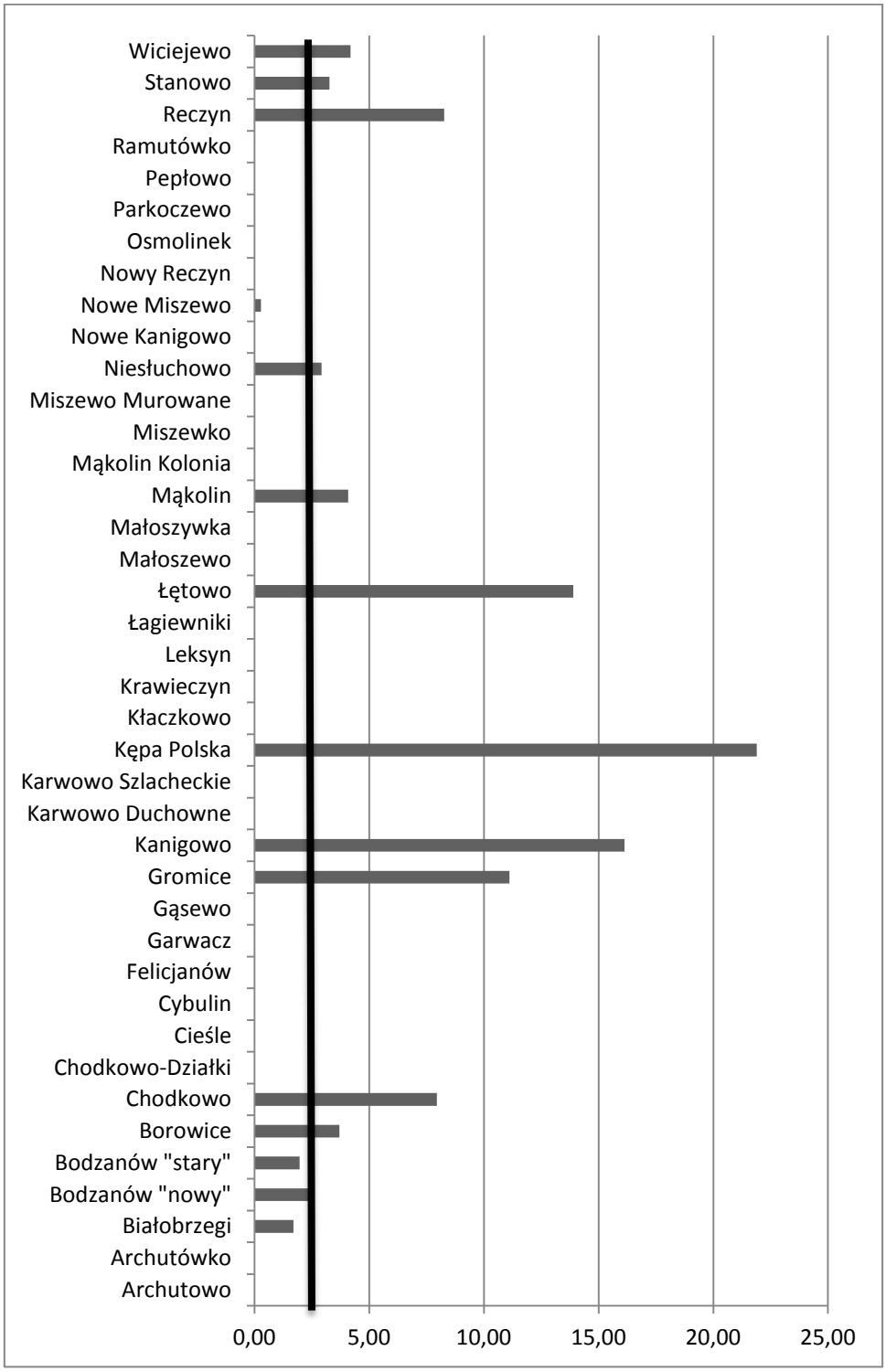

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowego Rejestru Sądowego.

II.3 Sfera gospodarcza

Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 1000 mieszkańców rośnie zarówno w przypadku województwa mazowieckiego, jak i powiatu płockiego i gminy Bodzanów. Wzrost ten jednak był bardziej znaczący w przypadku powiatu i gminy (odpowiednio 6,1 i 5%) niż województwa (2,7%). Jednocześnie odnotowano bardzo wysoki wzrost w zakresie liczby podmiotów wykreślonych z rejestru REGON – w województwie wyniósł on aż 39,8%, podczas gdy w gminie 4,4%, a w powiecie 3,6%.

Tab. 5 Podmioty zarejestrowane i wykreślone z rejestru REGON w latach 2016-2018 w gminie Bodzanów na tle powiatu płockiego i województwa mazowieckiego.

	jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności			podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności		
	2016	**2017**	**2018**	**2016**	**2017**	**2018**
województwo mazowieckie	88	87	123	147	150	151
powiat płocki	55	57	57	66	67	70
gmina Bodzanów	45	46	47	60	61	63

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Poziom przedsiębiorczości

Według rejestru REGON w gminie Bodzanów funkcjonują 4174 podmioty gospodarcze, co daje wskaźnik 181 podmiotów na 1000 mieszkańców. Ponad 670 na 1000 mieszkańców działa w Nowym Miszewie, z kolei około 67 podmiotów na 1000 mieszkańców działa w „nowym" Bodzanowie (rys. 12).

Kondycja lokalnych przedsiębiorstw

Do analizy kondycji lokalnych firm posłużono się wskaźnikiem stosunku liczby podmiotów z danej jednostki analitycznej, które zawiesiły bądź zakończyły działalność do ogółu podmiotów kończących/zawieszających działalność w gminie. W całej gminie firmy takie stanowią 0,86% ogółu podmiotów. Najgorsza sytuacja ma miejsce w miejscowości Chodkowo-Działki, w której występowało ponad 9% firm zamykających/zawieszających działalność (rys. 13).

Rys. 12 Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców w gminie Bodzanów w 2018 roku.

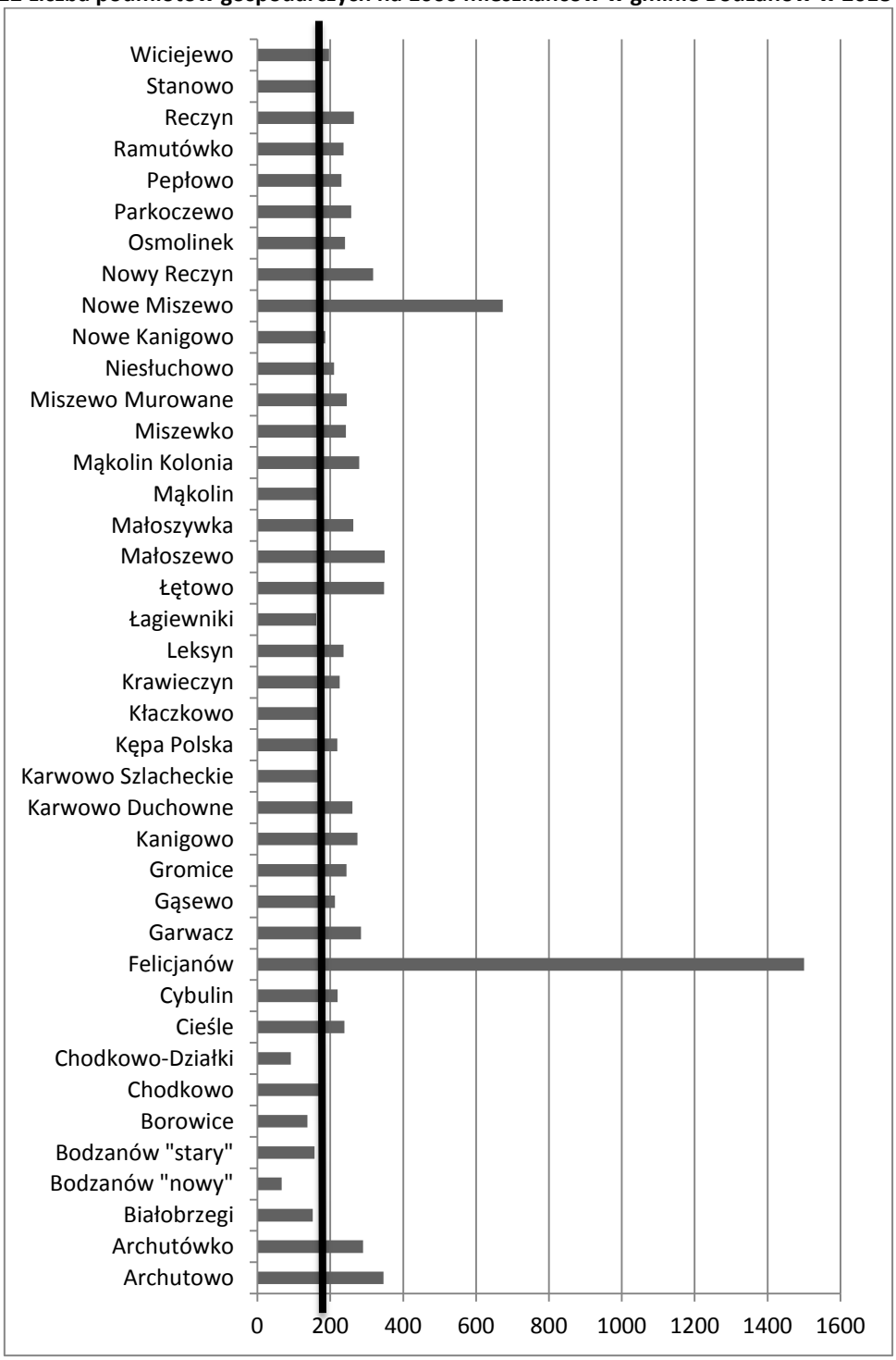

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z REGON.

Rys. 13 Stosunek liczby firm, które zawiesiły lub zakończyły działalność w jednostce analitycznej do ogółu podmiotów zawieszających/kończących działalność w gminie Bodzanów w 2018 roku [%].

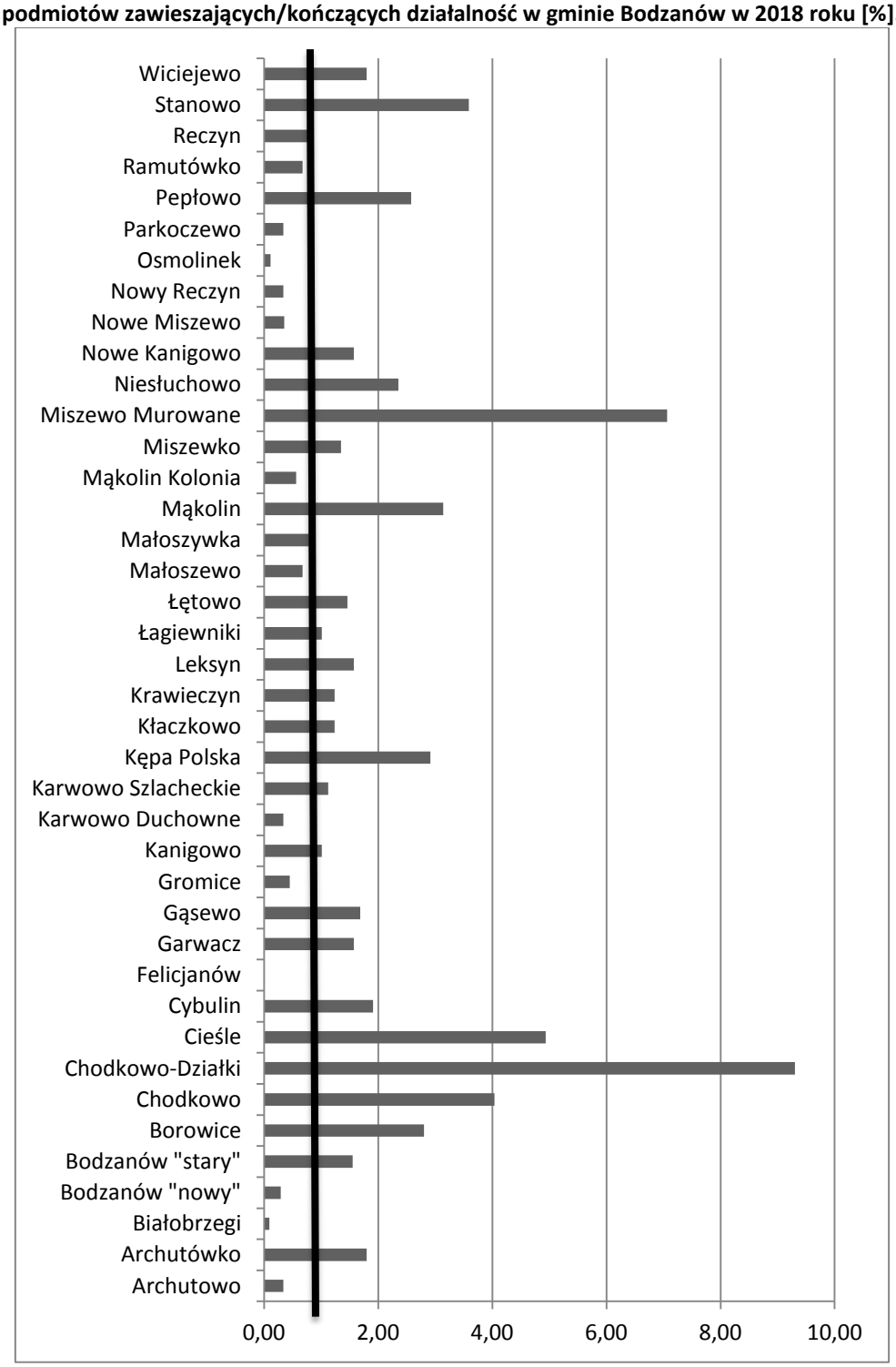

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z REGON.

II.4 Sfera środowiskowa

Wskaźnikiem, który wykorzystano do analizy sfery środowiskowej jest liczba budynków pokrytych lub izolowanych azbestem. W powiecie płockim zinwentaryzowano w 2018 r. ogółem 62 066147 kg azbestu, z czego 5 945 380 kg w gminie Bodzanów. Łącznie

w gminie znajduje się 96 obiektów z azbestem. Najwięcej (7 obiektów) zlokalizowanych jest w Cieślach.

Rys. 14 Udział budynków pokrytych lub izolowanych azbestem w poszczególnych jednostkach analitycznych w ogóle tego rodzaju budynków w gminie Bodzanów w 2018 roku [%].

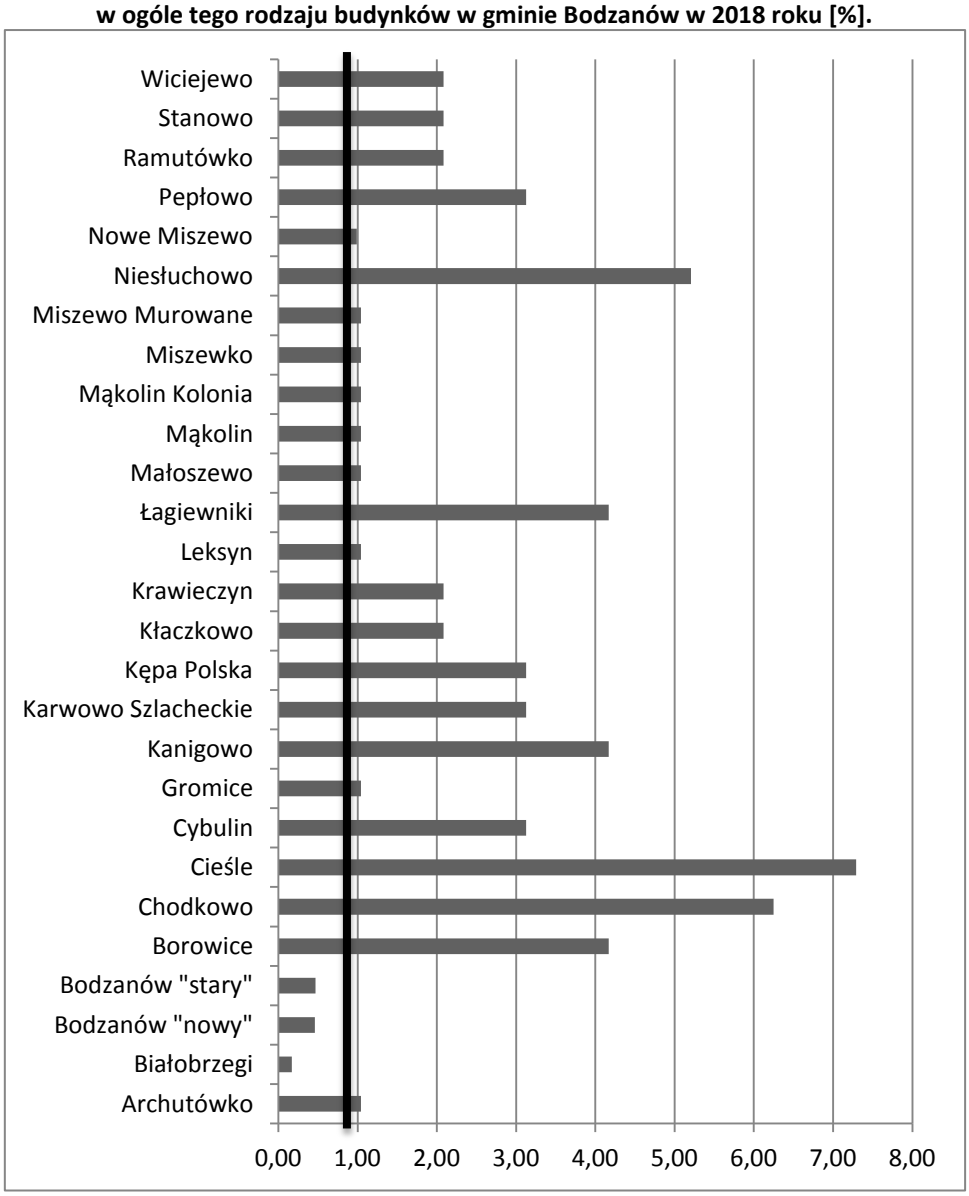

Źródło: opracowanie własne.

II.5 Sfera techniczna

W sferze technicznej poddano kwestię obiektów zabytkowych znajdujących się w gminie. Dbałość o dziedzictwo historyczne (jego stan, poziom znajomości), w tym zabytków, stanowi istotny element budowania tożsamości oraz integrowania społeczności lokalnej. Jednocześnie pozwala poprawić zaangażowanie mieszkańców w dbanie o wspólną przestrzeń. Ponadto niektóre z tych budynków po przeprowadzeniu prac remontowych

mogą zostać wykorzystane dla potrzeb mieszkańców i stać się istotnym elementem infrastruktury społecznej gminy.

W gminie Bodzanów znajdują się 84 obiekty zabytkowe, przy czym najwięcej w Bodzanowie (12) i Felicjanowie (9).

Rys. 15 Odsetek obiektów zabytkowych w poszczególnych jednostkach analitycznych w ogólnej liczbie zabytków w gminie Bodzanów w 2018 roku [%][4].

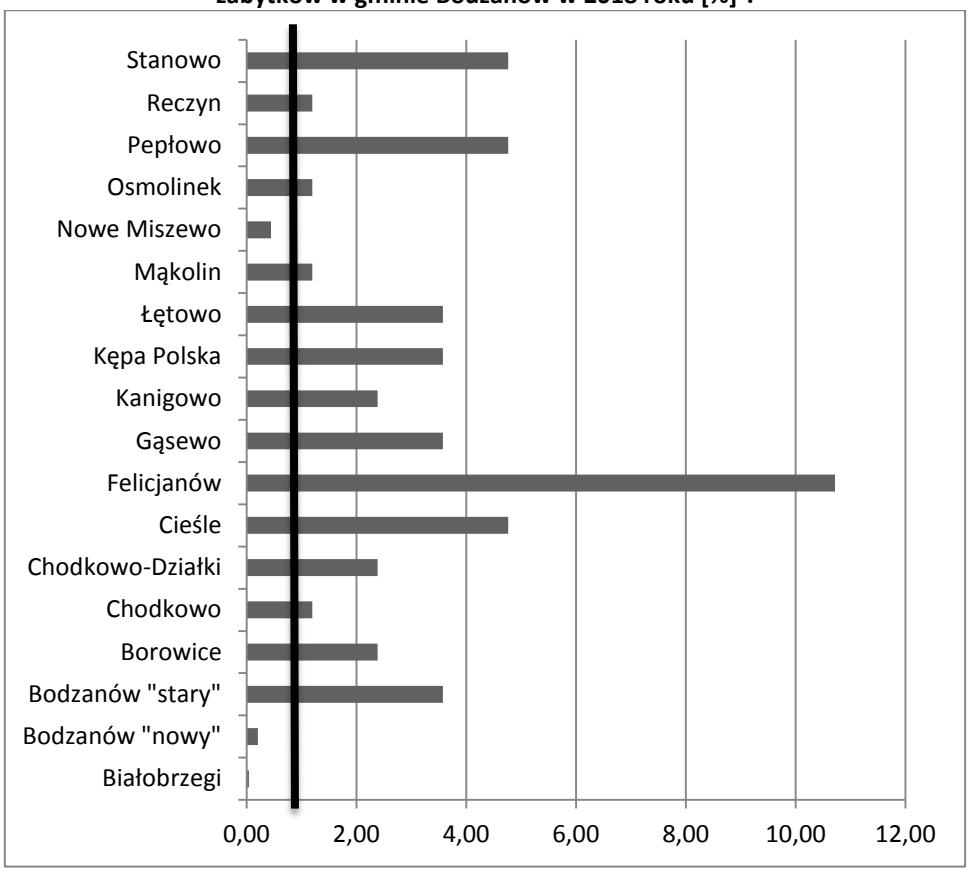

Źródło: opracowanie własne na podstawie Gminnej Ewidencji Zabytków.

II.6 Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Według danych GUS w 2017 r. do sieci wodociągowej w gminie Bodzanów podłączonych było 82,6% gospodarstw domowych. Był to wskaźnik nieco gorszy niż dla województwa (90,3%) i powiatu (88,9%). Z kolei w przypadku sieci kanalizacyjnej z kolei występowały większe różnice – w województwie podłączonych do niej było 68,9% gospodarstw domowych, w powiecie 31,9%, a w gminie zaledwie 20,1%.

[4] Wskaźnik udziału obiektów zabytkowych dla każdej jednostki analitycznej określa, jaki procent ogółu zabytków w gminie stanowią obiekty zabytkowe w danej jednostce, np. w miejscowości Białobrzegi znajduje się 1 obiekt zabytkowy, więc udział obiektów zabytkowych w tej miejscowości wynosi: (1/84)x100%. Średnia dla gminy to średnia arytmetyczna z wartości wskaźnika obliczonych dla poszczególnych jednostek analitycznych.

Łączna długość sieci wodociągowej w gminie Bodzanów to 86143 km, z czego najwięcej przypada na miejscowość Nowe Miszewo (14697 km, 17,1% całkowitej długości). Podłączeń do wodociągu brakuje na kilku ulicach miejscowości Białobrzegi i Nowe Miszewo. Z kolei długość sieci kanalizacyjnej wynosiła 15376 km. Dostępu do kanalizacji na koniec 2018 r. nie mieli mieszkańcy Białobrzegów, Chodkowa, Miszewa Murowanego, Gromic, Archutowa, Archutówka, Łętowa, Mąkolina, Mąkolina Kolonii, Parkoczewa, Cybulina, Karwowa Duchownego i Szlacheckiego, Cieśli, Gąsewa, Pepłowa, Borowic, Łagiewnik, Kępy Polskiej, Niesłuchowa, Kanigowa, Ramutówka, Małoszewa, Małoszewka, Stanowa, Osmolinka, Miszewka, Felicjanowa, Krawieczyna, Leksyna, Wiciejewa, Garwacza, Reczyna i Nowego Reczyna.

Rys. 16 Odsetek gospodarstw domowych w gminie Bodzanów podłączonych do sieci wodociągowej do ogółu gospodarstw domowych w gminie w 2018 r. [%].

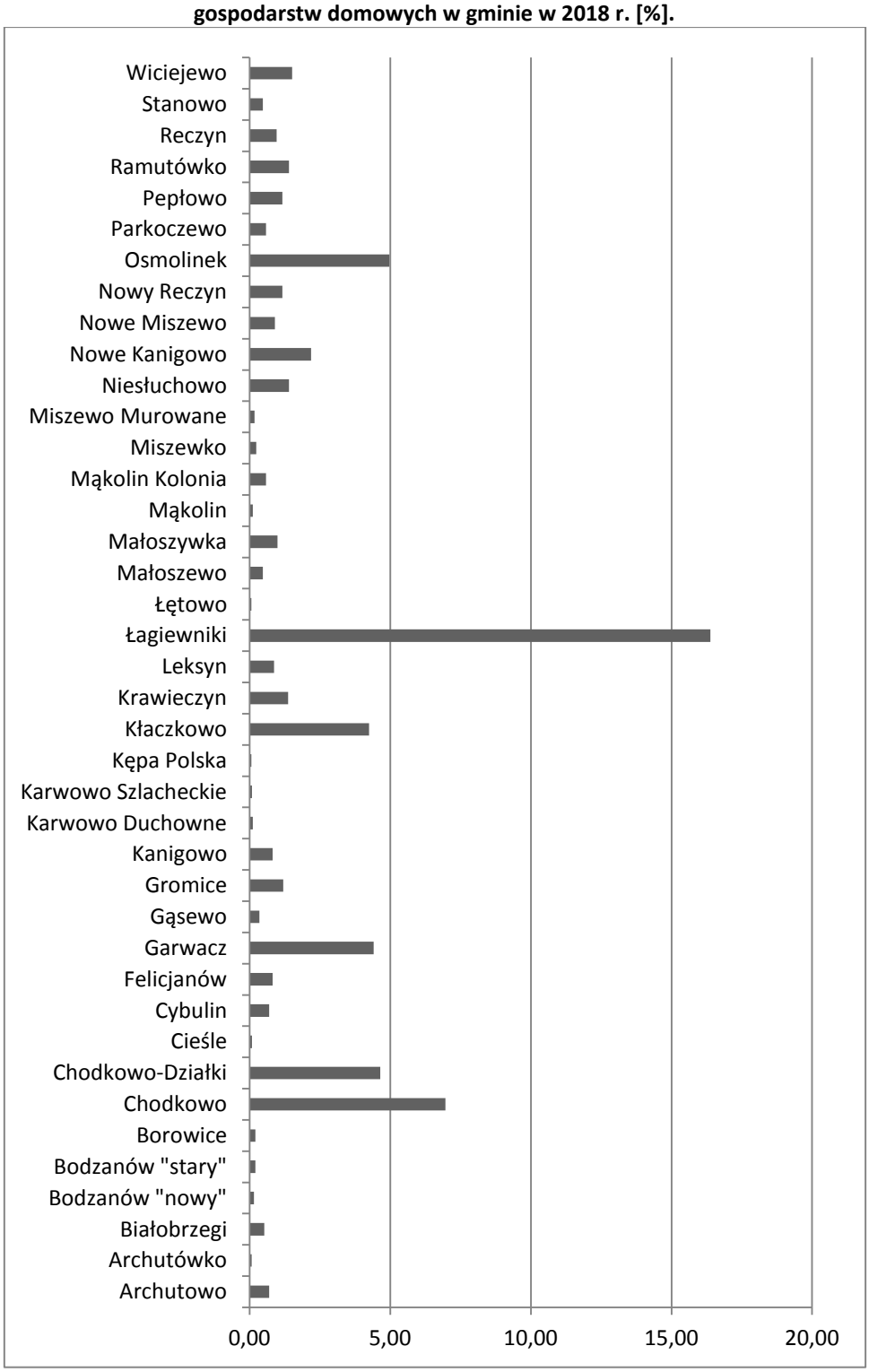

Źródło: opracowanie własne.

Rys. 17 Odsetek gospodarstw domowych w gminie Bodzanów podłączonych do sieci kanalizacyjnej do ogółu gospodarstw domowych w gminie w 2018 r. [%].

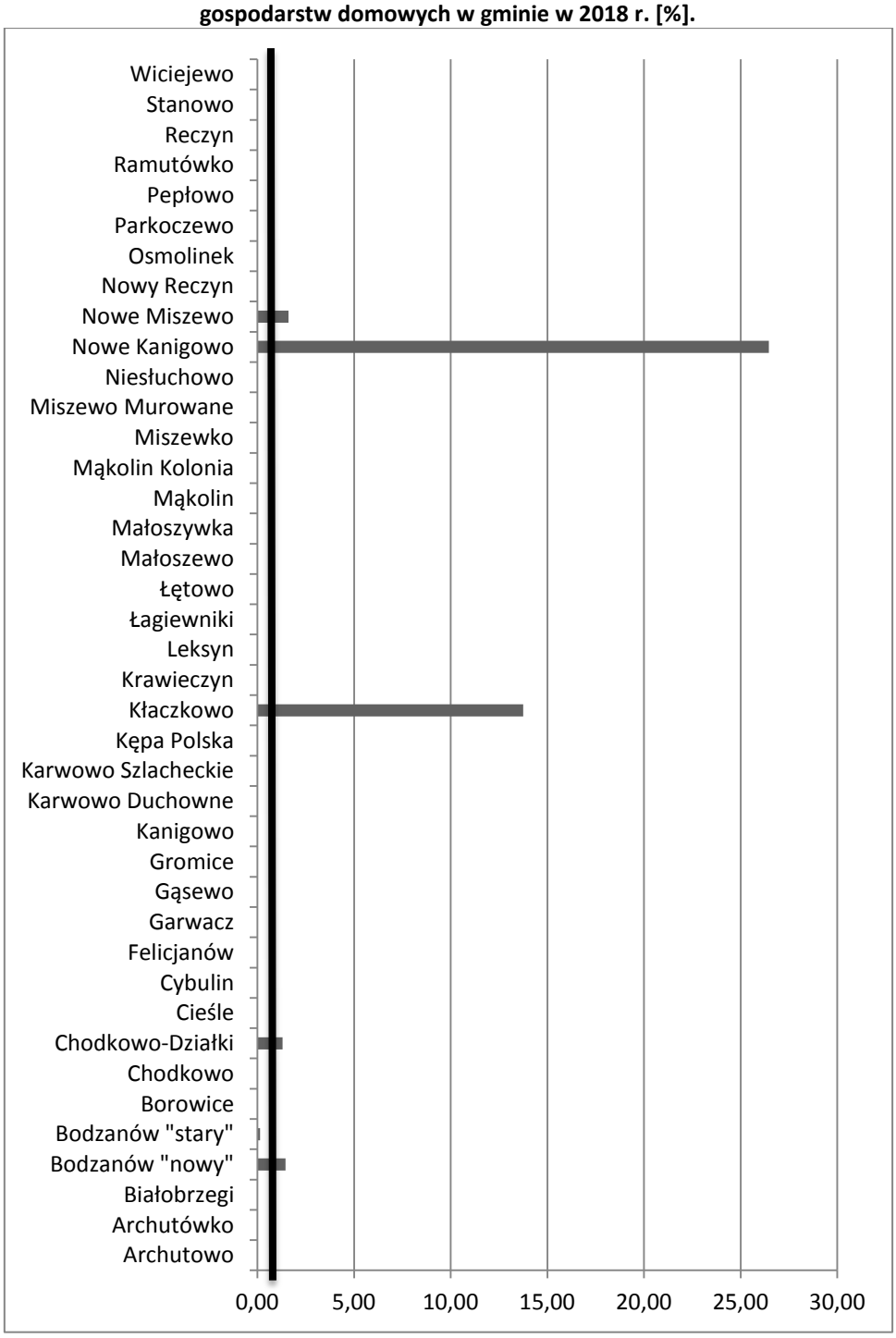

Źródło: opracowanie własne.

II.7 Obszar zdegradowany w przestrzeni gminy

Na podstawie powyższej analizy wskaźnikowej dokonano określenia, w których jednostkach analitycznych gminy Bodzanów występuje koncentracja problemów, a tym samym które można zakwalifikować jako obszar zdegradowany. Po określeniu średniej dla całej gminy w przypadku każdego wskaźnika określono, które miejscowości odbiegają

negatywnie od średniej wartości - są niższe w przypadku wyników egzaminu gimnazjalnego, poziomu czytelnictwa, liczby organizacji pozarządowych, przedsiębiorczości, wyposażenia w sieć wodno-kanalizacyjną lub - w pozostałych przypadkach - wyższe od średniej.

Tab. 6 Zestawienie wskaźników wykorzystanych do delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji w gminie Bodzanów.

Sfera	Zjawisko	Wskaźnik
Sfera społeczna	Bezrobocie	Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców
	Niezaradność życiowa	Osoby korzystające z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców
	Ubóstwo	Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1000 mieszkańców
	Niepełnosprawność	Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności na 1000 mieszkańców
	Uzależnienia	Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu i narkomanii na 1000 mieszkańców
	Poziom bezpieczeństwa	Liczba czynów karalnych na 1000 mieszkańców
	Poziom edukacji	Średni wynik egzaminu gimnazjalnego
	Poziom czytelnictwa	Liczba kart bibliotecznych na 1000 mieszkańców
	Aktywność społeczna	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców
Sfera gospodarcza	Poziom przedsiębiorczości	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców
	Kondycja lokalnych przedsiębiorstw	Odsetek liczby podmiotów gospodarczych, które zamknęły/ zawiesiły działalność [%]
Sfera środowiskowa	Odpady niebezpieczne	Udział obiektów pokrytych azbestem [%]
Sfera techniczna	Stan techniczny budynków	Odsetek obiektów zabytkowych [%]
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Wyposażenie w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną	Długość sieci wodociągowej i sieci kanalizacyjnej

Źródło: opracowanie własne.

Warunkiem włączenia jednostki analitycznej do obszaru zdegradowanego jest przede wszystkim kumulacja negatywnych zjawisk społecznych. Dlatego dopiero w dalszym etapie przeanalizowano, w których jednostkach występuje przynajmniej jeden wskaźnik reprezentujący sferę inną niż społeczna, tj. gospodarczą, środowiskową, techniczną bądź przestrzenno-funkcjonalną.

Jednostki analityczne spełniające powyższy warunek i jednocześnie kwalifikujące się jako obszary zdegradowane to: **„stary" Bodzanów, Chodkowo, Mąkolin, Cybulin, Cieśle i Łagiewniki**.

Tab. 7 Zestawienie wskaźników delimitacyjnych wraz z podaniem ich wartości (na podstawie danych za 2018 rok).

	Liczba bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Osoby korzystające z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	Osoby korzystające z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców z powodu			Liczba czynów karalnych na 1000 mieszkańców	Liczba kart bibliotecznych na 1000 mieszkańców	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	Średni wynik egzaminu gimnazjalnego [%]	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	Udział podmiotów gosp., które zamknęły/ zawiesiły działalność	Odsetek obiektów zabytkowych [%]	Udział obiektów pokrytych azbestem [%]	Odsetek liczby gospodarstw domowych podłączonych do sieci do ogółu [%]	
			ubóstwa	niepełnos-prawności	alkoholizmu i narkomanii									sieci kanalizacyjnej	sieci wodociągowej
średnia gminy	**34,77**	**47,54**	**2,21**	**6,63**	**1,97**	**7,37**	**79,61**	**2,83**	**55,94**	**181,08**	**1,77**	**1,30**	**1,61**	**1,12**	**1,61**
Białobrzegi	65,60	19,29	0,48	6,72	1,12	2,10	134,92	1,70	31,95	152,16	0,09	0,04	0,17	0	0,52
Bodzanów "stary"	50,61	89,44	8,06	19,67	9,76	24,44	203,85	1,96	56,06	156,39	1,55	3,57	0,47	0,14	0,20
Bodzanów "nowy"	21,15	13,20	3,39	0,96	0,00	2,83	21,87	2,42	57,33	66,90	0,29	0,20	0,46	1,46	0,15
Chodkowo	39,76	87,48	1,99	13,92	3,98	7,95	45,73	7,95	34	186,88	4,04	1,19	6,25	0,00	6,97
Chodkowo-Działki	44,74	21,05	0,00	5,26	0,00	5,26	68,42	0,00	55,83	92,11	9,30	2,38	0,00	1,30	4,64
Nowe Miszewo	132,05	66,20	0,00	3,46	0,00	58,76	628,53	0,28	65,17	672,91	0,35	0,44	0,99	1,61	0,90
Miszewo Murowane	28,85	48,08	4,81	0,00	4,81	0,00	293,27	0,00	83,83	245,19	7,06	0,00	1,04	0,00	0,18
Kłaczkowo	21,43	28,57	0,00	7,14	0,00	0,00	42,86	0,00	70,67	164,29	1,23	0,00	2,08	13,74	4,24
Gromice	33,33	22,22	0,00	0,00	0,00	0,00	77,78	11,11		244,44	0,45	0,00	1,04	0,00	1,19
Archutowo	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	38,46	76,92	0,00	46,33	346,15	0,34	0,00	0,00	0,00	0,70
Archutówko	38,17	45,80	7,63	0,00	0,00	15,27	83,97	0,00		290,08	1,79	0,00	1,04	0,00	0,07
Łętowo	41,67	13,89	0,00	0,00	0,00	27,78	125,00	13,89	36,4	347,22	1,46	3,57	0,00	0,00	0,06
Mąkolin	53,06	57,14	4,08	4,08	12,24	0,00	20,41	4,08	50,86	171,43	3,14	1,19	1,04	0,00	0,12
Mąkolin Kolonia	21,51	10,75	0,00	10,75	0,00	0,00	129,03	0,00		279,57	0,56	0,00	1,04	0,00	0,58

Parkoczewo	28,57	57,14	0,00	57,14	0,00	0,00	57,14	0,00		257,14	0,34	0,00	0,00	0,00	0,58
Cybulin	49,65	56,74	0,00	7,09	0,00	0,00	63,83	0,00	28,17	219,86	1,91	0,00	3,13	0,00	0,70
Karwowo Duchowne	14,49	86,96	0,00	0,00	0,00	14,49	101,45	0,00	78,6	260,87	0,34	0,00	0,00	0,00	0,12
Karwowo Szlacheckie	33,61	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	75,63	0,00	55,4	176,47	1,12	0,00	3,13	0,00	0,08
Cieśle	22,29	89,17	3,18	3,18	0,00	6,37	25,48	0,00	44,07	238,85	4,93	4,76	7,29	0,00	0,08
Gąsewo	35,40	35,40	0,00	8,85	0,00	0,00	44,25	0,00		212,39	1,68	3,57	0,00	0,00	0,35
Pepłowo	32,26	96,77	0,00	9,22	0,00	0,00	27,65	0,00	32,6	230,41	2,58	4,76	3,13	0,00	1,16
Borowice	40,74	44,44	0,00	3,70	0,00	18,52	11,11	3,70	57,14	137,04	2,80	2,38	4,17	0,00	0,21
Łagiewniki	35,21	49,30	0,00	7,04	0,00	7,04	28,17	0,00		161,97	1,01	0,00	4,17	0,00	16,38
Kępa Polska	51,09	7,30	0,00	7,30	0,00	21,90	7,30	21,90		218,98	2,91	3,57	3,13	0,00	0,06
Niesłuchowo	38,01	5,85	0,00	0,00	0,00	0,00	70,18	2,92	57,58	210,53	2,35	0,00	5,21	0,00	1,39
Nowe Kanigowo	32,79	54,64	5,46	0,00	0,00	5,46	114,75	0,00	54	185,79	1,57	0,00	0,00	26,46	2,18
Kanigowo	16,13	145,16	0,00	0,00	0,00	0,00	56,45	16,13	45,33	274,19	1,01	2,38	4,17	0,00	0,81
Ramutówko	11,24	44,94	0,00	0,00	0,00	0,00	22,47	0,00		235,96	0,67	0,00	2,08	0,00	1,39
Małoszewo	0,00	31,75	0,00	0,00	0,00	0,00	31,75	0,00		349,21	0,67	0,00	1,04	0,00	0,46
Małoszywka	0,00	105,26	0,00	0,00	0,00	0,00	78,95	0,00		263,16	0,78	0,00	0,00	0,00	0,99
Stanowo	39,22	52,29	0,00	3,27	0,00	6,54	84,97	3,27	65,12	160,13	3,59	4,76	2,08	0,00	0,46
Osmolinek	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	60,00	20,00	0,00		240,00	0,11	1,19	0,00	0,00	4,97
Miszewko	15,15	30,30	0,00	0,00	0,00	15,15	30,30	0,00		242,42	1,35	0,00	1,04	0,00	0,23
Felicjanów	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	500,00	0,00		1500,00	0,00	10,71	0,00	0,00	0,81
Krawieczyn	15,04	30,08	7,52	0,00	0,00	0,00	30,08	0,00	55	225,56	1,23	0,00	2,08	0,00	1,37
Leksyn	54,55	24,24	6,06	6,06	0,00	0,00	163,64	0,00		236,36	1,57	0,00	1,04	0,00	0,87
Wiciejewo	29,29	33,47	0,00	4,18	0,00	8,37	12,55	4,18	74,5	196,65	1,79	0,00	2,08	0,00	1,51
Garwacz	21,05	31,58	0,00	0,00	0,00	0,00	94,74	0,00	57	284,21	1,57	0,00	0,00	0,00	4,41
Reczyn	41,32	33,06	0,00	8,26	0,00	0,00	49,59	8,26	79,17	264,46	0,78	0,88	0,88	0,00	0,96
Nowy Reczyn	15,87	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	47,62	0,00		317,46	0,34	0,04	0,17	0,00	1,16

Źródło: opracowanie własne.

II.8 Obszar rewitalizacji w gminie Bodzanów

Zgodnie z Wytycznymi Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 oraz Ustawą o rewitalizacji, obszar rewitalizacji obejmuje całość lub część obszaru zdegradowanego, na którym występuje koncentracja negatywnych zjawisk oraz posiadać istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego. Jednocześnie obszar rewitalizacji może obejmować maksymalnie 20% powierzchni gminy oraz 30% mieszkańców gminy.

Spośród obszarów wskazanych jako zdegradowane na terenie gminy Bodzanów, do rewitalizacji zostały wybrane: **„stary" Bodzanów, Chodkowo i Cieśle**.

Na obszarze rewitalizacji mieszka 18,6% mieszkańców gminy (1510 osób)

i zajmuje on powierzchnię 344,67 ha,

co stanowi 2,5% powierzchni gminy.

Miejscowość Chodkowo oraz „stary" Bodzanów charakteryzowały się największą liczbą negatywnych zjawisk społecznych (7 wskaźników o wartościach mniej korzystnych niż średnia gminy na 9 wskaźników analizowanych). Ze względu na to, że między Bodzanowem i Chodkowem nie ma wyraźnej granicy oraz podobieństwo występujących tam problemów, zostały one połączone w jeden podobszar rewitalizacji (podobszar A).

Miejscowość Cieśle z kolei została wybrana ze względu na to, że jest jedną z większych wsi w gminie pod względem liczby mieszkańców (314 osób) – w związku z tym oddziaływanie projektów rewitalizacyjnych będzie miało szerszy zasięg. Ponadto bardzo duży problem stanowi w miejscowości uzależnienie od pomocy społecznej – podczas gdy w gminie średnio niecałe 48 osób na 1000 korzysta z pomocy społecznej, to w Cieślach 89 (prawie dwukrotnie więcej). W pozostałych miejscowościach zdegradowanych wskaźniki dla nich nie odbiegają aż tak mocno od średniej gminy. Wysoki jest również wskaźnik ubóstwa – 3,18 wobec 2,21 osób na 1000. Występuje to w powiązaniu ze wskaźnikami dotyczącymi aktywności społeczno-kulturalnej mieszkańców (niski poziom czytelnictwa, zaangażowanie w działalność społeczną organizacji pozarządowych), co pokazuje, iż mieszkańcy Cieśli ze względu na ubóstwo i niezaradność życiową unikają angażowania się w życie lokalne. To zaś może prowadzić do pogłębienia wykluczenia społecznego.

Rys. 18 Podobszar rewitalizacji A („stary" Bodzanów i Chodkowo).

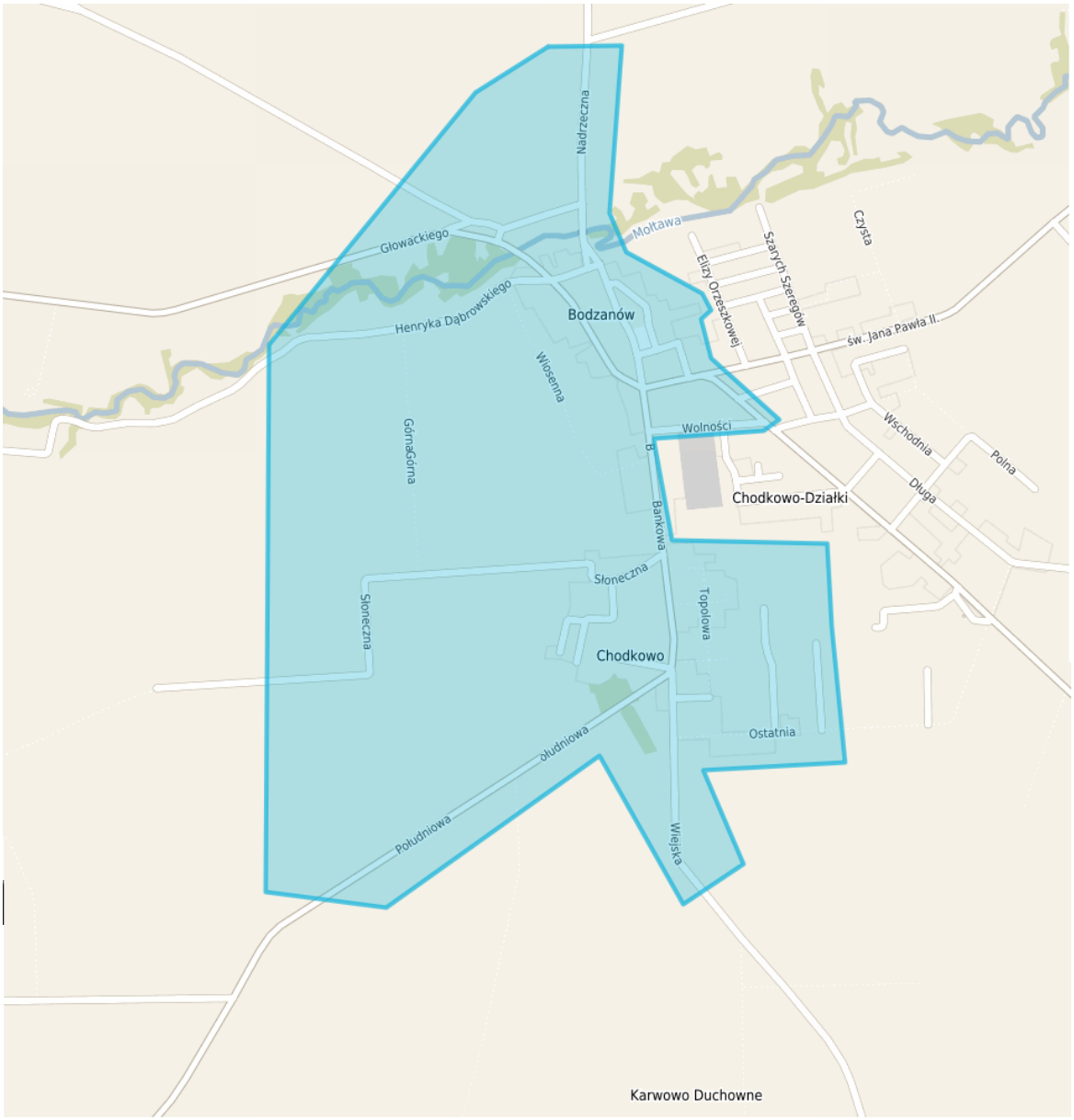

Źródło: opracowanie własne.

Rys. 19 Podobszar rewitalizacji B (miejscowość Cieśle).

Źródło: opracowanie własne.

II.9 Identyfikacja (skala i charakter) potrzeb rewitalizacyjnych

Na obszarze rewitalizacji zdiagnozowano wyższy udział osób bezrobotnych niż średnio w gminie, a także korzystających z pomocy społecznej (ogółem oraz przy uwzględnieniu najczęstszych powodów). Oba te problemy są powiązane, bowiem brak pracy powoduje konieczność wspierania rodzin i umożliwienie im utrzymania się. Na obszarze tym wyższy jest również poziom przestępczości, przy czym dotyczy on przede wszystkim podobszaru rewitalizacji A , co można tłumaczyć wyższą gęstością zaludnienia. Dla całego obszaru niepokojący jest również słabszy wynik egzaminu gimnazjalnego, natomiast nie stanowi problemu udział w życiu kulturalnym czy aktywność społeczna. Wyjątkiem jest tu jednak podobszar rewitalizacji B, gdzie ubóstwu towarzyszy wycofanie się z życia kulturalnego i społecznego mieszkańców.

W sferach innych niż społeczna można dostrzec słabą kondycję lokalnych przedsiębiorstw, wśród których prawie dwukrotnie więcej niż średnio w gminie zawiesza lub kończy swoją działalność. Wyższy jest wskaźnik liczby budynków pokrytych lub izolowanych azbestem oraz duży udział obiektów zabytkowych, wymagających wsparcia. Obszar rewitalizacji w niewystarczającym stopniu jest również wyposażony w sieć kanalizacyjną.

Tab. 8 Podsumowanie wskaźników delimitacyjnych dla obszaru rewitalizacji na tle gminy.

Sfera	Wskaźnik	OR	średnia gminy
Sfera społeczna	Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	37,55	34,77
	Osoby korzystające z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	88,7	47,54
	Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1000 mieszkańców	4,41	2,21
	Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności na 1000 mieszkańców	12,26	6,63
	Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu i narkomanii na 1000 mieszkańców	4,58	1,97
	Liczba czynów karalnych na 1000 mieszkańców	12,92	7,37
	Średni wynik egzaminu gimnazjalnego	44,71	55,94
	Liczba kart bibliotecznych na 1000 mieszkańców	91,68	79,61
	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	3,3	2,83
Sfera gospodarcza	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	194,01	181,08
	Odsetek liczby podmiotów gospodarczych, które zamknęły/ zawiesiły działalność [%]	3,51	1,77
Sfera środowiskowa	Udział obiektów pokrytych azbestem [%]	4,67	1,61

Sfera techniczna	Odsetek obiektów zabytkowych [%]	3,17	1,3
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Długość sieci wodociągowej	2,42	1,61
	Długość sieci kanalizacyjnej	0,05	1,12

Źródło: opracowanie własne.

III Program rewitalizacji

III.1 Wizja obszaru rewitalizacji

Obszar rewitalizacji w Bodzanowie zamieszkują osoby aktywne zawodowo, potrafiące rozwiązywać codzienne problemy i zaradne życiowo. Dzięki wsparciu udzielanemu mieszkańcom obszaru rewitalizacji, zmniejszyła się liczba problemów w rodzinach spowodowanych np. uzależnieniami. Mieszkańcy są zintegrowani, wzajemnie się wspierają, angażują w życie lokalne.

Wyremontowane obiekty służą mieszkańcom, ich integracji czy edukacji. Zagospodarowane na nowo przestrzenie publiczne stanowią miejsce, w którym można się spotkać oraz zorganizować imprezy. Wytyczone miejsca targowe pozwalają ożywić obszar rewitalizacji, dają zatrudnienie jego mieszkańcom oraz wspierają lokalną przedsiębiorczość.

III.2 Cele i kierunki działań rewitalizacyjnych

C1. Włączenie społeczne mieszkańców obszaru rewitalizacji

KD 1.1. Zmniejszenie uzależnienia mieszkańców obszaru rewitalizacji od pomocy społecznej

KD 1.2. Integracja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji i zwiększenie ich aktywności w życiu lokalnym

C.2. Obszar rewitalizacji przyjazny mieszkańcom

KD 2.1. Poprawa jakości przestrzeni publicznej i „oddanie" jej mieszkańcom

KD 2.2. Poprawa jakości infrastruktury społecznej

III.3 Główne projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Główne projekty rewitalizacyjne są skierowane przede wszystkim do osób mieszkających na obszarze rewitalizacji. W przypadku rekrutacji – prowadzonej każdorazowo przed podmiot realizujący dany projekt – uwzględnione zostanie pierwszeństwo tych osób, natomiast w przypadku zgłoszenia się do projektu mniejszej liczby chętnych niż liczba oferowanych miejsc, dobierane będą osoby spełniające właściwe kryteria i mieszkające poza obszarem rewitalizacji.

Nr i nazwa projektu	**1. Budowa targowiska na terenie gminy Bodzanów**				
Podmiot realizujący	Gmina Bodzanów				
Lokalizacja projektu	Chodkowo, dz. 241/3, 242, 243 (podobszar rewitalizacji A)				
Zakres realizowanych zadań	Planowany zakres: - budowa obiektu budowlanego przeznaczonego na cele promocji lokalnych produktów poprzez budowę targowiska wraz ze stanowiskami handlowymi, - budowa miejsc postojowym, parkingu handlowego dla sprzedawców, - utwardzenie i oświetlenie targowiska, - podłączenie do sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, energetycznej.				
Szacowana wartość projektu	2 000 000,00 zł				
Szacowany okres realizacji	2020-2021				
Źródła finansowania projektu	Środki własne	Środki UE (PROW)	Środki budżetu państwa	Środki prywatne	Inne źródła
%	50	50	0	0	0
Prognozowane produkty	Powierzchnia zrewitalizowana – 10 000 m^2				
Prognozowane rezultaty	Liczba utworzonych miejsc targowych - 32 * * * Teren dawnego rynku w Bodzanowie (pl. Kościuszki) jest obecnie wykorzystywany na cele targowe. Ze względu na jego ograniczoną powierzchnię, stragany są rozstawiane w pobliskich uliczkach. Jednak ze względu na brak infrastruktury towarzyszącej targowisku, każdorazowo po zakończeniu handlu pozostają tam śmieci. Dodatkowo brak usystematyzowanej przestrzeni handlowej powoduje trudności w poruszaniu się kupujących między straganami. Przygotowanie przestrzeni targowej ułatwi dostęp do oferty sprzedawców, będzie sprzyjało estetyce przestrzeni publicznej. Dodatkowo dzięki uporządkowaniu samego „rynku" (pl. Kościuszki) i jego przekształceniu w miejsce do wypoczynku, istnieje szansa na stworzenie tam oferty gastronomicznej, towarzyszącej targowisku. W ten sposób powstaną nowe miejsca pracy. Ze względu na to, że na obecnie funkcjonującym targu wystawiają się regularnie ci sami przedsiębiorcy, zakłada się ich wkład finansowy lub inny w prace nad zagospodarowaniem terenu pod targowisko. Jego powstanie pozwoli także mieszkańcom (przede wszystkim obszaru rewitalizacji) na zdobycie dodatkowego zatrudnienia, stanowiącego wsparcie dla budżetów domowych.				

	Jednocześnie ponieważ gmina Bodzanów jest gminą wiejską, o charakterze rolniczym, zakłada się, że pierwszeństwo w wystawianiu produktów będą mieli lokalni producenci, a ci, którzy prowadzą działalność na terenie podobszaru rewitalizacji B (tj. miejscowość Cieśle) przewidziano zmniejszenie opłat za korzystanie ze stoisk targowych przez pierwszy rok działania targowiska. Z kolei przedsiębiorcy wystawiający się na targu, którzy zatrudnią mieszkańców obszaru rewitalizacji, uzyskają preferencyjne stawki wynajmu stoisk. Zadanie odpowiada na cel C2.Obszar rewitalizacji przyjazny mieszkańcom, KD 2.1. Poprawa jakości przestrzeni publicznej i „oddanie" jej mieszkańcom. Ponadto ma sprzyjać osiągnięciu celu C1. Włączenie społeczne mieszkańców obszaru rewitalizacji – KD 1.1. Zmniejszenie uzależnienia mieszkańców obszaru rewitalizacji od pomocy społecznej.
Sposób oceny	Protokoły odbioru prac budowlanych Dokumentacja projektowa

Nr i nazwa projektu	**2. Praca u podstaw**				
Podmiot realizujący	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bodzanowie				
Lokalizacja projektu	obszar rewitalizacji				
Zakres realizowanych zadań	Projekt obejmuje: - kursy komputerowe i językowe, - szkolenia z zakresu Przedsiębiorczości, - doradztwo i szkolenia zawodowe, - warsztaty motywacyjne „Praca-pasja czy konieczność?", - warsztaty wyzwalające aktywne poszukiwanie pracy, - terapia grupowa związana z utrzymywaniem prawidłowych relacji w rodzinach, - asystenci rodzin.				
Szacowana wartość projektu	560 000,00 zł				
Szacowany okres realizacji	2020-2022				
Źródła finansowania projektu	Środki własne	Środki UE (EFS)	Środki budżetu państwa	Środki prywatne	Inne źródła
%	10	90	0	0	0
Prognozowane produkty	Liczba uczestników projektu - 70				
Prognozowane rezultaty	Liczba osób, które uzyskały zatrudnienie – 20 Liczba osób, które przestały korzystać z pomocy społecznej - 30				

	* * * Projekt skierowany będzie do osób mieszkających na obszarze rewitalizacji. Przede wszystkim zakłada pomoc osobom pozostającym bez zatrudnienia, jednak z wiedzy pracowników socjalnych wynika, że to właśnie rodziny z problemem bezrobocia są często uzależnione od pomocy społecznej, uzyskując różne zasiłki. Powodem przyznawania pomocy społecznej jest wówczas zarówno ubóstwo, bezrobocie, jak i uzależnienia. Osoby takie, nierzadko wstydząc się swojej sytuacji, nie „wychodzą do ludzi", alienują się, ograniczają do kontaktów tylko z innymi ubogimi osobami. Przez to jedynie zapętlają się w swojej sytuacji. W projekcie poza szkoleniami zawodowymi, dzięki którym zyskają nowe umiejętności, zgodne z aktualnymi potrzebami pracodawców z lokalnego rynku pracy, mają nauczyć się, jak szukać pracy, a przede wszystkim wzbudzić w sobie chęć do jej znalezienia i poprawienia swojej sytuacji życiowej. Dzięki wsparciu asystentów rodziny z problemami będą mogły nauczyć się gospodarowania budżetem domowym, wzmocnić swoje umiejętności wychowawcze, a przez to poprawić relacje wewnętrzne oraz swą samoocenę. Projekt odpowiada na cel C1. Włączenie społeczne mieszkańców obszaru rewitalizacji – KD 1.1. Zmniejszenie uzależnienia mieszkańców obszaru rewitalizacji od pomocy społecznej, a pośrednio również KD 1.2. Integracja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji i zwiększenie ich aktywności w życiu lokalnym.
Sposób oceny	Listy obecności Umowy z beneficjentami

III.4 Uzupełniające projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Zaproponowane przedsięwzięcia o charakterze uzupełniającym są również istotne z punktu widzenia przeprowadzania procesów rewitalizacyjnych na obszarze rewitalizacji gminy. Wzmocnią pozytywne efekty rewitalizacji. Ich celem jest eliminacja lub co najmniej ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową. Oddziaływanie obejmuje dwa obszary tematyczne istotne z punktu widzenia rewitalizacji, tj. INTEGRACJA SPOŁECZNA oraz PRZYJAZNA PRZESTRZEŃ – odpowiadające celom rewitalizacji.

Obszar tematyczny INTEGRACJA SPOŁECZNA ma na celu poprawę istotnej z punktu widzenia rewitalizacji sfery społecznej. Obejmuje działania neutralizujące problemy

typu bezrobocie czy ubóstwo, ale też zwiększające ofertę kulturalną, edukacyjną, promowanie integracji międzypokoleniowej itp.

Obszar tematyczny „PRZYJAZNA PRZESTRZEŃ" skupia się na przedsięwzięciach związanych z modernizacją obiektów, które służyć będą realizacji przedsięwzięć społecznych skierowanych do osób w trudnej sytuacji i poszerzających ofertę gminy w zakresie sportu, rekreacji, wypoczynku, kultury itp. oraz poprawią jakość i komfort życia mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Nr	Projekty możliwe do realizacji	Podmiot realizujący	Obszar tematyczny
1.	**Zagospodarowanie centralnego placu – skweru im. T. Kościuszki** W ramach projektu zaplanowano uporządkowanie gospodarki wodnej poprzez budowę kanalizacji deszczowej, budowę skwery obejmującą wykonanie uliczek, alejek spacerowych, nowych zasadzeń, zaprojektowanie elementów małej architektury wraz z oświetleniem. Dzięki temu zwiększy się poziom bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej, a mieszkańcy zwłaszcza podobszaru rewitalizacji A zyskają miejsce do spotkań, organizacji projektów lokalnych organizacji pozarządowych, integracji i wypoczynku. Na pl. Kościuszki (i w ogóle na obszarze rewitalizacji) wysoki jest wskaźnik liczby firm, które zamykają/zawieszają swoją działalność. Były to m.in. firmy świadczące usługi z zakresu gastronomii. Uporządkowanie tego terenu i stworzenie z niego miejsca wypoczynku czy rekreacji, w połączeniu z zagospodarowaniem pobliskiej ul. Dąbrowskiego na miejsce targowe, może pozwolić na przywrócenie tych usług i rozwój przedsiębiorczości na tym terenie. Zadanie odpowiada na cel C2. Obszar rewitalizacji przyjazny mieszkańcom, KD 2.1. Poprawa jakości przestrzeni publicznej i „oddanie" jej mieszkańcom. (podobszar rewitalizacji A) Wskaźniki: Powierzchnia terenu poddanego modernizacji – 4 000 m^2.	Gmina Bodzanów	Przyjazna przestrzeń

2.	**Termomodernizacja budynku Publicznej Szkoły Podstawowej w Cieślach** Działania termomodernizacyjne obejmą: ocieplenie budynku, modernizację kotła grzewczego, wymianę instalacji elektrycznej i sanitarnej oraz inne roboty budowlane. Dzięki temu utrzymanie budynku będzie tańsze, a uczniom będzie można zapewnić dodatkowe zajęcia Zadanie odpowiada na cel C2. Obszar rewitalizacji przyjazny mieszkańcom, KD 2.2. Poprawa jakości infrastruktury społecznej. (podobszar rewitalizacji B) Wskaźniki: Liczba wyremontowanych budynków na obszarze rewitalizacji – 1.	Gmina Bodzanów	Przyjazna przestrzeń
3.	**My się szkoły nie boimy!** Projekt zakłada realizację zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, kółek zainteresowań, kursów przygotowujących do egzaminów i wiąże się ze słabymi wynikami egzaminu gimnazjalnego uczniów z obszaru rewitalizacji. Zadanie odpowiada na cel C1. Włączenie społeczne mieszkańców obszaru rewitalizacji (podobszar rewitalizacji A i podobszar rewitalizacji B). Wskaźniki: Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach – 40.	Gmina Bodzanów, lokalne organizacje pozarządowe, opłaty od rodziców	Integracja społeczna
4.	**Przebudowa chodników w centrum Bodzanowa** Projekt obejmuje przebudowę ciągów pieszych w centrum Bodzanowa na ulicach biegnących w stronę placu Kościuszki, tj. część ul. Poniatowskiego w Bodzanowie (od ul. Głowackiego), ul. Sierakowskiego, ul. Kołłątaja, ul. 3 Maja, ul. Kilińskiego. Na tych odcinkach zdemontowane zostaną stare płyty, nawiezione zostaną podsypki, zamontowane krawężniki i polbruk. Ciągi piesze prowadzą do centrum miejscowości, kościoła,	Gmina Bodzanów	Przyjazna przestrzeń

	targowiska i punktów handlowo-usługowych. Odcinek ten prowadzi do centrum miejscowości, kościoła, targowiska i punktów handlowo-usługowych. Projekt stanowi uzupełnienie działań związanych z remontem budynku komunalnego – poprawi estetykę przestrzeni, ale także będzie przydatny z punktu widzenia osób niepełnosprawnych czy z trudnościami w poruszaniu się (co ma związek z wysokim odsetkiem osób niepełnosprawnych zamieszkujących w obszarze rewitalizacji). Zadanie odpowiada na cel C2. Obszar rewitalizacji przyjazny mieszkańcom, KD 2.1. Poprawa jakości przestrzeni publicznej i „oddanie" jej mieszkańcom. (podobszar rewitalizacji A) Wskaźniki: Długość zmodernizowanych chodników – 1200 m.		
5.	**Sprawni niepełnosprawni** W związku ze zdiagnozowaniem na obszarze rewitalizacji dużego uzależnienia osób niepełnosprawnych od pomocy społecznej, przewiduje się projekt zakładający szereg działań zwiększających samodzielność osób niepełnosprawnych, w tym wsparcie psychologiczne, zajęcia rehabilitacyjne, terapeutyczne, logopedyczne, terapii zajęciowej, integracji sensorycznej itp. W zależności od stanu osób niepełnosprawnych, część z nich byłaby realizowana w warunkach domowych. (podobszar rewitalizacji A i podobszar rewitalizacji B) Wskaźniki: Liczba osób objętych działaniami – 40.	GOPS Bodzanów, organizacje pozarządowe	Integracja społeczna
6.	**Aktywnie w Cieślach** Projekt obejmuje pakiet działań społecznych, skierowanych do mieszkańców Cieśli. Składają się na niego: - coroczna organizacja questu w przyszkolnym zespole parkowym, - organizacja zajęć dla seniorów z zakresu edukacji prawnej i obywatelskiej,	GOPS Bodzanów, Gminna Biblioteka Publiczna, Gmina Bodzanów, organizacje	Integracja społeczna

	- „Weekendy w świetlicy” – spotkania mieszkańców, w czasie których przynosiliby jedzenie, mogliby porozmawiać, a dzieci pobawić się pod opieką dorosłych. Dzięki temu mieszkańcy miejscowości zintegrują się, nawiążą relacje sąsiedzkie, dzięki którym będą się wzajemnie wspierać. Część zadań będą realizować organizacje pozarządowe w trybie zadań publicznych Projekt realizuje cel C1. – KD 1.2. Integracja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji i zwiększenie ich aktywności w życiu lokalnym. Liczba osób uczestniczących w wydarzeniach – 100.	pozarządowe	
7.	**Przebudowa budynku komunalnego** Poprawa stanu technicznego budynku przy ul. Poniatowskiego 14 w Bodzanowie poprzez remont elewacji, klatki schodowej, wymianę drzwi, wykonanie kanalizacji i przyłączy do budynku. Remont budynku komunalnego pozwoli poprawić warunki mieszkaniowe osób ubogich, które go zamieszkują. Tym samym ograniczy to zjawisko tzw. wykluczenia mieszkaniowego, obejmujące zarówno problemy fizyczne (dach nad głową), jak i związane z nawiązywaniem relacji społecznych. Obserwacje społeczne potwierdzają, że rodziny w trudnej sytuacji, które żyją wśród środowisk lepiej sytuowanych czy po prostu bardziej samodzielnych, starają się „równać w górę”, co sprzyja poprawie ich sytuacji. Podobne znaczenie ma poprawa warunków mieszkaniowych, a więc właśnie remont budynku mieszkalnego – dzięki czemu mieszkańcy starają się dbać o swoje otoczenie, czują się docenieni. Projekt bezpośrednio realizuje cel 2 Obszar rewitalizacji przyjazny mieszkańcom – KD 2.2. Poprawa jakości infrastruktury społecznej; pośrednio wpływa na cel C1 Włączenie społeczne mieszkańców obszaru rewitalizacji. Liczba mieszkań w wyremontowanych budynkach na obszarze rewitalizacji – 11.	Gmina Bodzanów	Przyjazna przestrzeń

III.5 Komplementarność przedsięwzięć rewitalizacyjnych

W okresie programowania unijnego 2014-2020 podkreśla się konieczność integracji realizowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz zapewnienia ich kompleksowości. Przepisy nakazują, aby zadania były spójne i nie powodowały "rozgraniczenia" rewitalizacji na osobne sfery - społeczną, gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną, środowiskową, techniczną, ale aby one wzajemnie się uzupełniały. Zagwarantowaniu tego służą mechanizmy komplementarności zawarte w Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020.

Zgodnie z zasadami **komplementarności przestrzennej**, projekty realizowane w ramach rewitalizacji muszą oddziaływać na obszar rewitalizacji (w tym wypadku złożony z dwóch podobszarów), nawet jeśli w wyjątkowych przypadkach realizowane są poza nim. Nie można doprowadzić do sytuacji, w której nastąpi rozprzestrzenienie się jakiegoś problemu poza obszar rewitalizacji. W przypadku niniejszego programu wszystkie projekty zlokalizowane są na obszarze rewitalizacji. Dodatkowo nie ma możliwości przenoszenia problemów społecznych na inne tereny gminy, bowiem każdy projekt zakłada udział mieszkańców obszaru rewitalizacji (pierwszeństwo w procesie rekrutacji), ale nie wyklucza również udziału mieszkańców spoza tego obszaru.

Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych gwarantuje też zapewnienie **komplementarności problemowej**, tzn. że realizowane w ramach procesów rewitalizacyjnych projekty powinny się uzupełniać. Ponadto zaplanowane przedsięwzięcia inwestycyjne, polegające na przebudowie czy termomodernizacji modernizacji budynków mają przełożyć się na zwiększenie oferty usług społecznych oraz poprawić komfort zamieszkiwania. Udział we wszystkich projektach społecznych jest bezpłatny, dzięki temu będą one dostępne dla potrzebujących mieszkańców, także tych ubogich, bezrobotnych czy starszych. Zaplanowane projekty i przedsięwzięcia odpowiadają w pełni na zdiagnozowane problemy i wynikające z nich potrzeby. Z tego też względu powinny przyczynić się do poprawy sytuacji na obszarze rewitalizacji.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna służy stworzeniu spójnego systemu realizacji, rozumianego jako połączenie sprawnych procedur oraz podmiotów odpowiedzialnych za wdrażanie konkretnych projektów. W przypadku niniejszego Programu podmiotem koordynującym i jednocześnie realizującym przedsięwzięcia rewitalizacyjne jest

Gmina Bodzanów i jej jednostki organizacyjne. Na etapie wdrażania poszczególnych przedsięwzięć - zwłaszcza tych o charakterze społecznym - będą poszukiwani ich partnerzy, w postaci przede wszystkim lokalnych organizacji pozarządowych. W niektórych przypadkach zakłada się udział podmiotów gospodarczych (zarówno finansowy, jak i w postaci np. wkładu materiałowego).

Komplementarność międzyokresowa odnosi się do spójności przedsięwzięć wdrażanych w poprzednim programowaniu, a tych projektowanych obecnie. Gmina realizowała szereg przedsięwzięć finansowanych ze środków własnych oraz wsparciem np. funduszy unijnych. Gmina w partnerstwie z Powiatem Płockim realizowała projekt pn. Doposażenie baz edukacyjnych placówek z powiatu płockiego w laboratoria przyrodnicze zwiększające atrakcyjność prowadzonych zajęć oraz ułatwiające przyswajanie nowej wiedzy związanej z edukacją ekologiczną – etap II. Zadanie to pozwoli poprowadzić zajęcia wyrównawcze i inne dodatkowe w szkole w Cieślach czy Bodzanowie w celu poprawy wyników egzaminów sprawdzających wiedzę uczniów. Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Cieślach stanowi dopełnienie projektów pn. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie Gmin Związku Gmin Powiatu Płockiego (polegał na termomodernizacji z wymianą źródeł ciepła oraz zastosowaniem OZE) i Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w gminie Bodzanów. Prace przeprowadzono w Szkole Podstawowej i Gimnazjum przy ZPO w Bodzanowie (finansowanie z RPO WM) oraz w Gimnazjum w Nowym Miszewie (fundusze norweskie i EOG). Ze środków funduszu sołeckiego w Cieślach wyremontowana została świetlica wiejska, która stanie się miejscem realizacji projektów wpisanych do programu rewitalizacji. Proponowane remonty chodników wpisują się w prowadzone systematycznie w Bodzanowie prace remontowe oraz budowlane w innych miejscach miejscowości (w tym chodniki finansowane ze środków funduszu sołeckiego). Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej utworzył Centrum Wolontariatu, którego „działacze" będą mogli pomagać w realizacji projektów rewitalizacyjnych o charakterze społecznym.

W ramach **komplementarności źródeł finansowania** zastosowano łączenie różnych rodzajów środków do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Do zrealizowania zaplanowanych projektów niezbędne będą środki publiczne pochodzące z budżetu gminy, ale także środki dostępne dzięki funduszom unijnym. Dokładnie możliwości uzyskania dofinansowania do poszczególnych projektów zostały przedstawione

w podrozdziale dotyczącym ram finansowych Programu. Również przy poszczególnych zadaniach z listy podstawowej znalazła się informacja, z którego działania (oraz czy z funduszów EFS, czy EFRR) Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego pochodzić będą środki.

III.6 Indykatywne środki finansowe

L.p.	Nazwa projektu	Szacowana wartość projektu [PLN]	Szacunkowy okres realizacji	Potencjalne źródła finansowania	Podział środków z uwzględnieniem źródeł finansowania [zł]				
					Środki własne	Środki UE	Środki budżetu państwa	Środki prywatne	Inne źródła
1	Budowa targowiska na terenie gminy Bodzanów	2 000 000,00	2020-2021	PROW, środki własne gminy	1 000 000,00	1 000 000,00	0,00	0,00	0,00
2	Praca u podstaw	560 000,00	2020-2022	środki własne gminy, EFS	56 000,00	504 000,00	0,00	0,00	0,00
Suma		**2 560 000,00 zł**							

III.7 System wdrażania i zarządzania programem rewitalizacji

Po zakończeniu procesu tworzenia dokumentu, powołany zostanie Zespół ds. Rewitalizacji Gminy Bodzanów. Jego skład obejmie bowiem poza 3 przedstawicielami Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych gminy (1 przedstawiciel Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, 1 reprezentant szkół gminnych), 1 reprezentant organizacji pozarządowej, 1 przedsiębiorca oraz po jednym sołtysie (Bodzanowa, Chodkowa i Cieśli). Zainteresowane udziałem w pracach Zespołu osoby będą mogły w wyznaczonym przez Wójta terminie złożyć deklaracje członkowskie. Wybór członków zostanie dokonany w taki sposób, aby zapewnić proporcjonalny udział poszczególnych grup reprezentantów mieszkańców. W przypadku niezgłoszenia się tylu osób, aby zapewnić 10-osobowy skład Zespołu, zostanie on zmniejszony przy zachowaniu zasady proporcjonalności. Zespół zostanie zaangażowany przede wszystkim na etapie oceny wdrażania (monitoring, ewaluacja) programu rewitalizacji. Będzie pełnił również funkcję opiniodawczą i będzie służył uzgadnianiu przebiegu/zasięgu konkretnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Obsługę administracyjną Zespołu zapewni Referat Inwestycji. Spotkania Zespołu na etapie wdrażania zapisów dokumentu, zwoływane będą nie rzadziej niż raz na rok oraz w razie pojawienia się istotnych z punktu widzenia rewitalizacji zagadnień wymagających omówienia.

Zespół co dwa lata będzie opracowywał raport dotyczący wdrażania programu rewitalizacji – raport będzie publikowany do końca pierwszego kwartału roku następnego. We wspomnianym dokumencie zawarty zostanie opis ewentualnych barier, jakie pojawiły się w związku z wdrażaniem przedsięwzięć rewitalizacyjnych, przyczyny ich wystąpienia oraz rekomendowane środki zaradcze. Cały raport będzie publikowany na stronie internetowej gminy - w Biuletynie Informacji Publicznej. W ciągu 30 dni od jego publikacji wszystkie zainteresowane osoby lub podmioty działające bądź chcące prowadzić działania na obszarze rewitalizacji będą mogły składać propozycje zmian w dokumencie – zwłaszcza w zakresie dodania/usunięcia/modyfikacji projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Następnie propozycje zaopiniuje Zespół ds. Rewitalizacji, a po wprowadzeniu zmian w programie, podlegać on będzie uchwaleniu przez Radę Gminy.

Zespół podlegać będzie bezpośrednio Wójtowi Gminy Bodzanów, który odpowiada za realizację programów rozwojowych, w tym programu rewitalizacji.

Ponadto w oparciu o wskaźniki wykorzystane na etapie opracowywania diagnozy do programu rewitalizacji, zostanie przeprowadzona ewaluacja jego wdrażania. Raporty

z ewaluacji będą opracowywane do końca pierwszego kwartału odpowiednio 2021 i 2024 roku. Do przeprowadzenia ewaluacji zostaną wykorzystane dane pochodzące z Urzędu Gminy, Powiatowego Urzędu Pracy w Płocku, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bodzanowie, Gminnej Biblioteki Publicznej w Bodzanowie, Komendy Miejskiej Policji w Płocku (lub Posterunku Policji w Bodzanowie) oraz szkół z terenu gminy. Uzupełnienie analizy statystycznej stanowić będą dane jakościowe, pozyskane np. w formie ankiet czy wywiadów pogłębionych.

Tab. 9 Lista wskaźników realizacji programu rewitalizacji[5].

	Nazwa wskaźnika	**Cel rewitalizacji i kierunek działania**	**Wartość początkowa** (2019)	**Wartość docelowa** (2023)	**Źródło pozyskiwania danych**
Wskaźniki produktu	Liczba wyremontowanych budynków na obszarze rewitalizacji	II.1, II.2	0	2	Urząd Gminy Bodzanów
	Liczba projektów aktywizujących/integrujących mieszkańców [szt.]	I.1, I.2	0	4	Urząd Gminy Bodzanów, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bodzanowie,
	Liczba osób zatrudnionych w wyniku udziału w projekcie	I.1, I.2	0	20	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bodzanowie
Wskaźniki rezultatu	Liczba uczestników wydarzeń aktywizujących/integrujących [os.]	I.1, I.2	150	310	Urząd Gminy Bodzanów
Wskaźniki oddziaływania programu rewitalizacji	Osoby korzystające z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	I.1	88,7	62,15	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bodzanowie
	Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1000 mieszkańców	I.1	4,41	3,55	
	Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności na 1000 mieszkańców	I.1	12,26	10,66	
	Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu i	I.1	4,58	3,67	

[5] W tabeli nie uwzględniono wyników egzaminów szkolnych ze względu na to, że z powodu reformy systemu edukacji zmieniły się zasady ich przeprowadzania oraz stopnie edukacji, na których są przeprowadzane.

	narkomanii na 1000 mieszkańców				
	Liczba bezrobotnych na 1000 mieszkańców	I.1	37,55	35,12	Powiatowy Urząd Pracy w Płocku
	Odsetek liczby podmiotów gospodarczych, które zamknęły/zawiesiły działalność [%]	I.1, I.2, II.1	3,51	2,35	REGON

Źródło: opracowanie własne.

Ważnym elementem ewaluacji będzie także ocena realizacji zapisów PR pod kątem: skuteczności (czy udało się osiągnąć wyznaczone cele), efektywności (proporcji nakładów ludzkich, finansowych, rzeczowych do osiągniętych rezultatów) oraz trafności (czy dobór celów operacyjnych przełożył się na realizację celów strategicznych). W przypadku, gdy ewaluacja wykaże, iż w analizowanych kwestiach nie następuje poprawa, Zespół ds. Rewitalizacji będzie pracował nad ewentualnymi zmianami zapisów programu rewitalizacji, które następnie zostaną zatwierdzone przez Radę Gminy. Jeśli zmianie ulegnie obszar rewitalizacji, nastąpi również zmiana składu Zespołu ds. Rewitalizacji – sołtysi miejscowości obecnie tworzących obszar rewitalizacji zostaną zastąpieni przez sołtysów miejscowości z nowego obszaru.

Rada Gminy będzie akceptować zmiany w dokumencie oraz podejmować uchwały warunkujące możliwości wdrażania przedsięwzięć rewitalizacyjnych (np. budżetowe). Do zadań Wójta i Urzędu Gminy Bodzanów należeć będzie przygotowanie harmonogramu prac nad Programem, koordynowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz podejmowanie niezbędnych decyzji określających możliwości wdrażania Programu.

III.8 Partycypacja społeczna

Przy opracowaniu dokumentu posiłkowano się wynikami ankiety, która przeprowadzono na potrzeby wcześniejszego programu rewitalizacji (obowiązującego od 2016 r.). Ankiety rozdysponowano wówczas w formie papierowej i otrzymano kwestionariusze od 86 respondentów. Wówczas respondenci uznali za najbardziej wymagające rewitalizacji sołectwa Pepłowo (35% odpowiedzi), Kępa Polska (30%), Białobrzegi (27%), Nowe Kanigowo (25%), rzadziej wybierali Bodzanów (16%) i Cieśle (6%). Koncentrowali się jednak na kwestiach infrastrukturalnych. Spośród problemów społecznych dostrzegali jako najpoważniejsze małą liczbę miejsc pracy (49%) słaby rozwój bazy rekreacyjno-wypoczynkowej (43%) oraz niską aktywność mieszkańców (41%). Wśród proponowanych przez nich przedsięwzięć inwestycyjnych znalazły się: budowa lub

rozbudowa infrastruktury technicznej (55%), budowa lub przebudowa infrastruktury turystycznej (18%), zagospodarowanie przestrzenne obszaru oraz utworzenie miejsc wypoczynkowych (po 17%), budowa lub przebudowa obiektów kultury. Z kolei wśród projektów społecznych najważniejsze wskazane to: aktywizacja osób bezrobotnych (37%), szkolenia i kursy (31%), wydarzenia integrujące mieszkańców (23%), aktywizacja osób starszych (11%).

W dniu 17 lipca 2019 r. przeprowadzono dwa spotkania. O możliwości wzięcia w nich udziału informowano poprzez zamieszczenie zaproszenia na stronie internetowej gminy (strona główna i zakładka poświęcona rewitalizacji), na profilu gminy na portalu społecznościowym Facebook oraz przy wykorzystaniu systemu SISMS. W pierwszym spotkaniu, w godzinach przedpołudniowych, wzięli udział pracownicy Urzędu Gminy, natomiast w drugim – w godzinach popołudniowych – mieszkańcy miasta i gminy. Udział w spotkaniach wzięło odpowiednio 9 i 6 osób. W czasie spotkań zaprezentowano wskaźniki wykorzystane do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. Mieszkańcy mogli się wypowiedzieć na temat kształtu obszarów. Następnym elementem spotkania była rozmowa na temat problemów i pomysłów na ich rozwiązanie.

Od 18 lipca do 9 sierpnia 2019 r. interesariusze rewitalizacji mogli składać fiszki przedsięwzięć rewitalizacyjnych. W ramach otwartego naboru swoje projekty zgłosili sołtysi, Urząd Gminy oraz jego jednostki organizacyjne.

W dniach od 21 sierpnia do 4 września projekt programu został poddany 14-dniowym konsultacjom społecznym – zamieszczono go na stronie internetowej gminy oraz w Biuletynie Informacji Publicznej wraz z formularzem zgłaszania uwag. Wpłynęło … uwag. Ponadto 11 września przeprowadzono spotkanie, na którym zaprezentowano projekt Lokalnego Programu Rewitalizacji. Udział w spotkaniu wzięło … osób. *[Te zapisy zostaną uzupełnione po zakończeniu konsultacji społecznych.]*

W przyszłości ważną rolę w zapewnieniu udziału interesariuszy w procesie rewitalizacji pełnił będzie Zespół ds. Rewitalizacji scharakteryzowany w rozdziale I.7. Poza tym w ramach oceny realizowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, użytkownicy obiektów i beneficjenci będą proszeni o wypełnianie ankiet oceniających jakość świadczonych usług/infrastruktury. Z interesariuszami rewitalizacji oraz pracownikami Urzędu Gminy oraz gminnych jednostek organizacyjnych będą przeprowadzane wywiady

pogłębione lub ankiety dotyczące osiągania celów społecznych rewitalizacji. Podsumowanie wszystkich działań prezentowane będzie na stronie internetowej gminy.

SPIS RYSUNKÓW

Rys. 1 Podział Bodzanowa na potrzeby analizy wskaźnikowej dla wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. 8
Rys. 2 Udział liczby bezrobotnych w ogóle mieszkańców w gminie Bodzanów na tle powiatu płockiego i województwa mazowieckiego w latach 2016-2018 [%]. 10
Rys. 3 Osoby bezrobotne na 1000 mieszkańców w gminie Bodzanów w 2018 r. 11
Rys. 4 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w gminie Bodzanów w 2018 roku. 13
Rys. 5 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności na 1000 mieszkańców w gminie Bodzanów w 2018 roku. 14
Rys. 6 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1000 mieszkańców w gminie Bodzanów w 2018 roku. 14
Rys. 7 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu i narkomanii na 1000 mieszkańców w gminie Bodzanów w 2018 roku. 15
Rys. 8 Liczba czynów karalnych na 1000 mieszkańców w gminie Bodzanów w 2018 roku. 16
Rys. 9 Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego wśród uczniów gminy Bodzanów w 2018 roku [%]. . 17
Rys. 10 Liczba kart bibliotecznych na 1000 mieszkańców w gminie Bodzanów w 2018 roku. 19
Rys. 11 Organizacje pozarządowe na 1000 mieszkańców w gminie Bodzanów w 2018 roku. 20
Rys. 12 Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców w gminie Bodzanów w 2018 roku. 22
Rys. 13 Stosunek liczby firm, które zawiesiły lub zakończyły działalność w jednostce analitycznej do ogółu podmiotów zawieszających/kończących działalność w gminie Bodzanów w 2018 roku [%]. 23
Rys. 14 Udział budynków pokrytych lub izolowanych azbestem w poszczególnych jednostkach analitycznych w ogóle tego rodzaju budynków w gminie Bodzanów w 2018 roku [%]. 24
Rys. 15 Odsetek obiektów zabytkowych w poszczególnych jednostkach analitycznych w ogólnej liczbie zabytków w gminie Bodzanów w 2018 roku [%]. 25
Rys. 16 Odsetek gospodarstw domowych w gminie Bodzanów podłączonych do sieci wodociągowej do ogółu gospodarstw domowych w gminie w 2018 r. [%]. 27
Rys. 17 Odsetek gospodarstw domowych w gminie Bodzanów podłączonych do sieci kanalizacyjnej do ogółu gospodarstw domowych w gminie w 2018 r. [%]. 28
Rys. 18 Podobszar rewitalizacji A („stary” Bodzanów i Chodkowo). 33
Rys. 19 Podobszar rewitalizacji B (miejscowość Cieśle). 34

SPIS TABEL

Tab. 1 Liczba ludności w poszczególnych miejscowościach gminy Bodzanów. 9
Tab. 2 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej przy uwzględnieniu najczęstszych powodów na 1000 mieszkańców w 2018 r. 12
Tab. 3 Wyniki egzaminu gimnazjalnego w 2018 r. z uwzględnieniem poszczególnych części egzaminu [%]..... 16
Tab. 4 Czytelnictwo w gminie Bodzanów na tle powiatu płockiego i województwa mazowieckiego w latach 2016-2018..... 18
Tab. 5 Podmioty zarejestrowane i wykreślone z rejestru REGON w latach 2016-2018 w gminie Bodzanów na tle powiatu płockiego i województwa mazowieckiego. 21
Tab. 6 Zestawienie wskaźników wykorzystanych do delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji w gminie Bodzanów. 29
Tab. 7 Zestawienie wskaźników delimitacyjnych wraz z podaniem ich wartości (na podstawie danych za 2018 rok)..... 30
Tab. 8 Podsumowanie wskaźników delimitacyjnych dla obszaru rewitalizacji na tle gminy. 35
Tab. 9 Lista wskaźników realizacji programu rewitalizacji. 50